DUMITRU RADU POPESCU

Pisica în noaptea de Anul Nou

CUPRINS

PERSONAJELE.....3
PROLOG.....4
ACTUL I.....9
ACTUL II.....40
ACTUL III.....63

PERSONAJELE

— Aurel
— Platon
— Victor
— Mama
— Gilda
— Octavia
— Veturia
— Elizeu
— Ion
— Tudor
— Livia

PROLOG

Petrecerea e în toi. Aurel, urcat pe un scaun, cu o furculiţă în mână, dirijează; toţi îl privesc şi cântă Traviata *act. I).*

Zorile pe cer se-arată,
Este vremea de plecare.
Mulţumim, preascumpă doamnă,
De serbarea ce ne-aţi dat.
Zorile pe cer se-arată,
Munca în oraş începe
Şi noi nici nu ne-am culcat.
Este vremea de odihnă
Ca să prindem noi puteri,
Şi astfel vom fi în stare
Să reîncepem noi plăceri…

PLATON *(precum Alfredo):*
Amor, amor ce farmecă
Şi-mi stăpâneşte fiinţa mea întreagă,
Tainică vrajă, tainică suferinţă.
AUREL: De ce cânţi până mi-ţi dau intrarea?
VICTOR: Mai bine jucăm „capra din insulă”, e o piesă care pe mine întotdeauna mă amuză.
AUREL: Mamă, de ce nu împărţi cu noi bucuria noastră?
MAMA: Aurei, ştii foarte bine că eu n-am ureche muzicală…
GILDA: Nu-i adevărat, cu tata obişnuiai să cânţi…
MAMA: Lasă, cântaţi voi, eu sunt mulţumită dacă v-aud.
OCTAVIA şi VETURIA (Traviata, *act. II):*

Noi suntem ţigăncuşe venite de departe,
În mână, ca-ntr-o carte, citim în viitor,
La fel citim în stele,
Nimic nu ni se-ascunde
Orişicând şi oriunde, prezicem tuturor.

VICTOR.; Zău, „capra în insulă” e mult mai amuzantă decât *Traviata...* Sau să auzim maximele unchiului Elizeu... „Astă-vară am prins la mare un cal de mare şi acum e la uscat”...

ELIZEU: Nu... „Şi-acum e la călcat.” Nu-i o maximă, e un procedeu de a formula paradoxal o...

AUREL *(se piaptănă, în mâna stângă ţinând o oglindă mică):* Întotdeauna când îi aud pe unii filozofând şi spunând prostii sau maxime cu cai verzi de miare pe pereţi, zic după fiecare vorbă a lor: cu izmene, fără izmene, ou castraveţi, fără castraveţi, cu nasturi... Şi e foarte amuzant...

ELIZEU: E amuzant să razi de mine?

AUREL: Nu de tine, în principiu... Uite, recită dumneata o poezie, oricare, şi eu o distrug prin patru vorbe... Hai, din *Hamlet,* bunăoară...

ELIZEU: „A fi sau a nu fi...”

AUREL: ...cu izmene. *(Râde cu hohote.)* E un joc, dar e teribil. Tatăl nostru carete eşti în ceruri, cu nasturi, dă-ne nouă, fără nasturi... *(Râde singur*, *distrat*.)

GILDA *(lui Platou, arătându-i sacoşa pe care acesta o ţine mereu legată de mână):* Ce-ai în sacoşă, aur, de n-o pui jos?

PLATON: Am o pisică...

GILDA: S-o văd...

PLATON: Nu, că e beată cui... I-am dat coniac cu pâlnia, să simtă şi ea în noaptea de Anul nou binefacerile alcoolului... Şi să viseze.

AUREL: ...cu izmene... *(Râde cu hohote. În faţa lui Pluton, pisicii.)* Dansaţi?

PLATON: Cine, eu?

AUREL: Nu, pisica… *(Ia sacoşa din mâna lui Platon şi începe sa danseze cu ea.)*
ION: Parcă miroase cava, nu cumva pisica…
PLATON: Ea visează acum… Să-i cântăm din *Traviata.*
AUREL: Cântă, s-o distrăm… *(Dirijează, dansând.)*
PLATON *(precum Gaston, din* Traviata);

Din Madrid au sosit matadorii,
Cei mai straşnici dintre toţi toreadorii,
Veţi vedea cum Parisul petrece în iubire,
Nimeni nu ne-ntrece,
E o poveste”…
(Ia sacoşa de la Aurel şi fuge în bucătărie.)

VICTOR: Linişte! Jucăm „Capra din insulă”. Prolog: Într-o insulă se aflau trei inşi. Aveau o capră, care le dădea lapte; îi hrănea. O păzeau pe rând. O mulgeau pe rând. Alaltăieri unul — eu, bunăoară —, ieri, altul — Ion, bunăoară —, azi, el — Aurel, bunăoară. Şi Aurel, seara, vine de la câmp. *(Îl face pe Aurel să mimeze că intră pe uşă, venind de la câmp.)* Eu îl văd şi-l întreb: Unde este laptele? Şi Aurel îmi răspunde:
AUREL: Care lapte?
VICTOR: Şi Ion:
ION: Laptele caprei.
VICTOR: Şi Aurel:
AUREL: Care capră?
VICTOR: Şi Ion:
ION: Capra ce-o avem noi şi cu care ai plecat azi de dimineaţă la păscut. Îţi aminteşti?
VICTOR *(lui Aurel, şoptit):* Zici: da.
AUREL: Zic: da.
VICTOR (*lui Ion, şoptit):* Tu întrebi: Ei, atunci unde e capra?
ION: Ei, atunci unde e capra?
AUREL: Care capră?
VICTOR: N-am avut nicio capră?
ION: Ba da.

VICTOR: Nu tu, ei răspunde. Deci: n-am zis noi că fiecare să ducă la păscut capra într-o zi şi s-o mulgă, să avem lapte şi s-o păzească să nu ne-o mănânce lupul, sau să ne-o fure cineva? Este?
AUREL: Este.
VICTOR: Nu m-am dus. Eu cu capra la păscut în prima zi?
AUREL: Ba da.
VICTOR: Nu s-a dus el *(îl arată pe Ion)* a doua zi cu capra la păscut, şi-a venit seara cu laptele?
AUREL: Ba da.
VICTOR: Şi a treia zi nu trebuia tu să te duci cu capra la păscut?
AUREL: Ba da.
ION: Şi te-ai dus, azi...
AUREL: Da.
VICTOR Ei, atunci unde este laptele?
AUREL: Care lapte?
VICTOR: Laptele caprei.
AUREL: Care capră?
PLATON *(intră precum, corul toreadorilor)*:
În Biscaya a fost odată un tânăr matador temut,
Braţul tare, ochiul ager, iar în lupte neîntrecut.
De o tânără andaluză ca un nebun s-a-ndrăgostit...
VICTOR: Ai o voce!... Mai bine ai cânta ceva din *Tosca.*
PLATON: Eu nu ştiu ce te distrează pe tine povestea cu capra.
ELIZEU: Nu fabula în sine îl amuză, ci limbajul fabulei...
GILDA *(precum corul toreadorilor):*
Dar frumoasa lui, ursuză,
Iată, astfel i-a vorbit:
Vreau să văd de poţi răpune
Patru tauri într-o zi.
Ca răsplată îţi voi spune:
Mâna mea a ta va fi!
PLATON: Da, răspunde el pe dată,
Şi-n arenă s-a şi dus;

Patru tauri dintr-o dată
Braţul sprinten i-ia răpus.

VICTOR: Mama, nu te distrează deloc noaptea aceasta, te gândeşti cumva la tata?...

PLATON: Plin de lauri, el, pe dată,
Către mândra-i s-a-ndraptat;
Ea atuncea, drept răsplată,
Inima cu drag i-a dat.

AUREL *(dirijor):* Să reluăm de la... „zorile pe cer se-arată..."

VICTOR: Mamă, da?...

Luminile se sting sau se aprind ciudat, ca într-o coborâre în interior. Moment de linişte. Un fel de stop-cadru cinematografic.

În atenţia regizorilor: se poate juca piesa şi fără prolog. Sau se poate, prin pantomimă, sublinia prologul. Las regizorilor libertatea să facă exact cum doresc.

ACTUL I

Seara Anului nou. O încăpere cu mai multe uşi. Într-un coif, un brad. Bărbaţii pun vin în sticle, din damigene. O uşă e mereu solicitată: dă în bucătărie. Se aude zgomotos apa trasă la W.C. Lumina se stinge în spatele uşii de unde vine zgomotul. Această uşă se deschide şi apare, în halat alb, Platon.

PLATON: Pardon! *(Vrea să pună mâna pe o damigeana dar renunţă, cum renunţă să ajute şi la împodobirea bradului. Evident, nu-şi găseşte locul.)* Pardon *(îi spune şi lui Victor, când vrea să ia damigeana).* Pardon... *(zice şi când vrea să agaţe o bomboană în brad, şi bomboana cade).*

OCTAVIA: Se vede că eşti îndrăgostit... *(Scuipă în batistă, şi va scuipa mereu.)*

PLATON: De ce?

OCTAVIA: Nu-ţi găseşti locul, încurci borcanele...

PLATON: Care borcane?

VICTOR *(strigă):* Gilda! Gilda! *(Apare Gilda din bucătărie.)* Ia-l pe tâmpitul ăsta de-aici şi du-l la bucătărie să frigă curcanul.

PLATON *(aude):* Dar nu sunt tâmpit...

VICTOR: Ştiu, eşti îndrăgostit de Gilda. Dar toţi îndrăgostiţii sunt tâmpiţi.

PLATON: Dar nu sunt nici îndrăgostit de Gilda...

ELIZEU: Eşti timid, de n-ai curajul să mărturiseşti? Te ştiam om cu umor.

PLATON: Am umor, dar asta nu înseamnă că trebuie să fiu

îndrăgostit de Gilda.

VICTOR: Atunci îmi retrag cuvintele: nu eşti tâmpit. Eu, de fapt, am spus: cine este îndrăgostit de Gilda e tâmpit. Repet: de Gilda! Dar dacă spui că nu eşti, atunci e altceva. Totuşi, du-te cu ea şi frigeţi curcanul. Nu te supăra, ne cunoaştem de la rugby, am jucat împreună... Atunci ţineam la tine, acum nu te pot suporta. De când ai devenit director, nu te pot înghiţi. Nu înghit directorii.

PLATON: Dar eu sunt directorul spitalului de nebuni..

VICTOR: Dacă mă iubeşti, du-te de frige curcanul...

PLATON: Cu plăcere. Eu gust spiritele... Gilda, te urmez... *(Pleacă în bucătărie. Deschizându-i uşa, zice, precaut.)* Pardon...

AUREL: Am terminat! Acuma ce-o să facem până la miezul nopţii? E de-abia şapte. Vreţi să batem o carte? *(Se aşază la masă, împreună cu Elizeu.)* Şeptici? *(Lui Victor.)* Nu joci?

VICTOR: N-am timp.

AUREL: Dar ce faci?

VICTOR: Nu fac nimic: stau.

AUREL: Spiritualule! De ce nu-i suferi tu pe directori? Asta-nseamnă că nici pe mine nu mă suferi, că şi eu sunt director.

VICTOR: Ştiu: doar ai cumpărat doi brazi. Unul pentru Moş Crăciun, şi altul pentru Moş Gerilă. La Crăciun, cât timp mama şi mătuşile au făcut pomul de Crăciun, tu ai pus bradul celalalt în balcon, să vadă lumea că nu ţii Crăciunul, că aştepţi Anul nou. Hai, joacă şeptici cu unchiul Elizeu, ştiu că nu poţi sta niciun moment: tu mereu eşti activ, mereu trebuie să faci ceva. De parc-ai avea limbrici. *(Se aude soneria de la intrare.)*

ION *(intră; e în pantaloni scurţi):* Am vorbit cu cei de la Teatrul de păpuşi. Mi-au promis că ne trimit şi nouă astă-seară pe Moş Gerilă. Am şi plătit. Ca să fiu sigur.

AUREL: Ce distracţie stupidă: să chemaţi pe Moş Gerilă

într-o casă unde nu sunt copii, numai adulţi.

ION: A fost dorinţa Gildei.

AUREL: Sper că Gilda n-o să se încurce în noaptea asta chiar cu Moş Gerilă. Moş Gerilă de la Teatrul de păpuşi. Nu-i ajunge directorul spitalului de nebuni?

MAMA: Aurel nu vorbi aşa!

AUREL: De ce, mamă? Glumesc... *(Lui Ion.)* Joci? *(Ion aprobă.)*

MAMA: E sora ta...

VICTOR: Glumeşte! Culmea! Frati-meu glumeşte! În sfârşit, am început să înţeleg şi eu cum stăm cu absurdul în literatură! *(Lui Elizeu.)* Unchiule, cum e cu Kafka, cu Joyce, cu Proust? Hai, dă-ne o lecţie de snobism! Trebuie să fim şi noi la curent, suntem oameni subţiri... Directori...

ELIZEU: Mai bine ne-ai aduce nişte ţuică...

AUREL: Aduc eu... *(Merge în bucătărie şi revine cu o sticlă.)*

VICTOR: Ioane, frati-meu cred că are limbrici! Tu, ca doctor, ce-i recomanzi? Vanitoşii sper să aibă nişte limbrici speciali, aşa că ai grijă! *(Aurel toarnă în păhărele ţuică şi apoi se aşază la masă.)* Beţi, mâncaţi, jucaţi şaptici! *(Face o cruce asupra lor.)* Ca să nu se spună c-aţi terminat de pomană învăţământul superior! *(Merge lângă brad.)* Mamă, spune drept, tata a murit?

MAMA: De ce mă-ntrebi?

VICTOR: Fiindcă te-am mai întrebat şi niciodată nu mi-ai răspuns precis: da sau ba?

MAMA: Fiindcă n-am ştiut...

VICTOR: Tu întotdeauna ne-ai minţit, mamă... Dar ne-ai minţit frumos, ca să nu ne faci să suferim... Eu nu l-am cunoscut, eram prea mic... Ştiu doar de la voi că purta mustaţă şi avea şase degete la mâna stângă... Aurel zice că e mort...

MAMA: O fi... Au trecut foarte mulţi ani... Cei care-au fost la puşcărie ca el au fost eliberaţi şi-au venit acasă... El

n-a venit... O fi mort...

VICTOR: O fi... Dar Aurel e sigur că e mort. De unde are el certitudinea asta? *(Lui Aurel.)* Directore, te ocupi de spiritism?

AUREL: Şapte! Am câştigat! V-am băgat robi.

VICTOR: Excelenţa-voastră nu aude?

AUREL: Nu aude toate obrăzniciile! *(Se aude soneria. Victor deschide.)*

OCTAVIA: Tu, mândru-i Tom Jom ăista la televitori!

VETURIA: Ie. *(Au intrat amândouă pline cu pacheţele.)*

OCTAVIA *(tuturor):* Şi n-are decât 35 de ani! Dar ce-i de-i strâmb aşa de şale, e cocoşat?

VETURIA: D-apoi eu de unde să ştiu?

OCTAVIA *(lui Victor):* E cocoşat?

VICTOR: Întreabă-l pe director *(îl arată pe Aurel),* el ştie totul.

OCTAVIA *(lui Aurel):* E cocoşat?

AUREL: Nu e.

OCTAVIA: Nu e, dar câştigă şapte mii pe lună, că face şi plăci.

ION *(Octaviei):* Cum e afară, frig?

OCTAVIA: Nu-i frig, da-i plin de miliţăni, de parc-ar fi ieşit toţi la biserică. Acuma sunt, sara, cât îi vede lumea, că la noapte parcă văd că te poate omori hoţii şi nu e niciun sfânt de miliţian pe floaştăr... *(Trece lângă brad, cu Veturia.)* Auzi, tu, trecu peste linia-ferată o femeie cu pită într-o coşarcă. Şi-a izbit-o trenu şi i-a desfigurat faţa.

VETURIA: Ie.

OCTAVIA: A urâţit-o.

MAMA: Şi-a murit?

OCTAVIA: A murit. Păi, e şi normal, dacă te izbeşte trenu.

AUREL: Dar era tânără sau bătrână?

OCTAVIA: Tânără, avea cin’zeci de ani.

VICTOR: Livia, nevastă-ta, unde e?

AUREL: La bucătărie.

VICTOR: N-am văzut-o când a venit. Unchiule, de ce te-ai mutat la Bucureşti?

ELIZEU: Acolo sunt mai multe şanse pentru un literat: editurile, revistele, televiziunea, radioul.

ION: Adică sunt mai multe grăunţe…

ELIZEU: Da, dacă vrei. Şi-apoi: scapi de bârfa provinciei. Bucureştiul e mare, te pierzi… Sunt mulţi rechini, literaţi vreau să spun, care se mănâncă între ei… Asta nu-i împiedică să fie buni amici. Pe când în provincie spiritul e mai provincial: dacă te războieşti cu unul, trebuie să nici nu mai vorbeşti cu el în Bucureşti e un alt spirit, mai european.

ION: Văd că publici mereu, eşti activ.

ELIZEU: Chiar citeşti ce scriu?

ION: Nu. Eu nu citesc revistele, le răsfoiesc. Ca să fiu la curent. Pe tine de ce să te mai citesc, doar te cunosc.

VICTOR: Eu îl citesc. E un critic care s-a impus…

ELIZEU: Mă măguleşti…

VICTOR: Nici vorbă. Critica fiind un oficiu — cum ziceţi voi, oficiul critic —, un oficiu, cum zic eu, de împărţit injurii şi laude, te-ai impus! Eşti gălăgios. Şi critica e gălăgioasă, ca o fanfară. Parazitezi, unchiule, parazitezi, faci carieră! Te-ai şi îngrăşat parcă! Aşa-i stă bine unui toboşar: gras şi frumos! Nu de pomană critica e fanfara literaturii! Fă burtă, nu te lăsa! Un om cu burtă întotdeauna e un om fericit!! Uită-te la frati-meu!

AUREL: Mamă, trimite-l pe zurbagiul ăsta la bucătărie!

MAMA: Victore, ce faci?

VICTOR: Discut, mamă. Şi mă simt foarte bine. Cine nu se simte, să se ducă el la bucătărie!

ION *(lui Elizeu):* Am auzit că te-ai dus la Bucureşti şi fiindcă te-ai încurcat cu o junǎ…

ELIZEU: A, o fantezie de vară…

ION: O junǎ studentă, nu?

ELIZEU: Da… Am fost cu ea la munte, la mare, în deltă…

VICTOR: Şi ce-aţi făcut?

ELIZEU: Am făcut împreună un copil din flori.

VETURIA *(la brad):* Bărbatu-meu, Costăchel, câştigă foarte bine la C.F.R. Vreo două mii. Tocmai ziceam şi eu să mă duc la şcoala lor de impiegaţi. E bine la C.F.R. Te plimbi cu trenul de pomană, prin toată ţara. M-aş plimba cu Costaiche prin toată ţara... Eu lucrez la poştă... Pe vremuri eram proastă, în concediu mă duceam la mama acasă, în sat, şi stam toată vana cu ochii în mărăcini. Niciodată nu m-am dus la mare. Acuma nici nu pot să mai merg, sunt bolnavă de nervi.

OCTAVIA: Te iei după doctori? Nişte mincinoşi.

VETURIA: Ba nu, sunt bolnavă de nervi. Am astenie. Aşa mi-a spus: astenie!

MAMA: Trebuie să nu te enervezi, Veturio.

VETURIA: De vreo lună sunt foarte calmă. Soţul meu, Costaiche, e foarte taciturn. Când sunt supărată, sau răcită, simt că îmi fug ochii. Mai ales stângul! Şi mă uit cruciş.

PLATON *(vine din bucătărie):* Unde e telefonul? A, da. (Merge *la telefon.)*

VETURIA: Asta cine e?

OCTAVIA: Un domn mare: e directorul spitalului de nebuni.

VETURIA: Şi ce caută aici?

OCTAVIA: Îi face curte Gildei.

VETURIA: Nebunei ăleia?

VICTOR *(care a auzit, zice pentru el):* Da, nebun la nebun cu bucurie.

PLATON *(la aparat):* Garda? Sunt aici, desigur... Dacă e ceva grav, mă anunţaţi... Nu, deocamdată, nimic... Am să va chem, eventual... Acasă o să merg mai spre ziuă. Da... Depinde... Cu maşina... Să fiţi pregătiţi, noi n-avem niciodată liber... Cazurile nu ţin cont de sărbători... La revedere. *(Închide.)*

ION: De ce-ai venit în halat?

PLATON: Fiindcă sunt de serviciu în noaptea aceasta şi

oricând pot fi chemat... Şi halatul e alb, nu-i plin de microbi... La noi nu sunt microbi... Şi spitalul nostru e atât de aproape...

VICTOR: El e mereu în exerciţiul funcţiunii. Şi când doarme e director. N-aveţi „microbi", dar aveţi ceva mai grav... Şi Aurel e director şi când joacă şeptici. El trebuie să câştige... Să ne bage robi. Cum câştigă şi când are accidente mortale în combinat. La tine, Platon, când moare cineva, nimeni nu-i vinovat. Şi la frati-meu e la fel. Alaltăieri a murit un muncitor, şi altul a rămas fără o mână. Nimeni nu e vinovat. Destinul!

VETURIA *(lui Plafon):* Cred că dacă nu mă căsătoream, niciodată nu mă îmbolnăveam. Eu fusesem sănătoasă. Nu mă durea capul deloc. Şi râdeam de alea pe care le durea. Acuma mă doare dacă stau în curent. Mi-a intrat un reumatism în tot organismul. Am mers în rochiţă pe motocicletă. Cu Costaiche. Şi mi-au ieşit băşici la nas, de curent. Ei, mă căsătorisem, şi eu nu ştiam ce-i aia durere de cap. Pe urmă m-a durut.

VICTOR: Frati-meu joacă şeptici, ce-i pasă. A omorât un om, l-a îngropat azi frumos, cu primă de la sindicat şi cu fanfară, şi toată lumea a zis: ce director bun avem, să-i dea Dumnezeu sănătate!

AUREL: Da' ce, l-am omorât eu? Accidente de muncă sunt în toată lumea.

VICTOR: Trebuia făcută o groapă de ciment unde să se facă proba agregatului. Nu s-a făcut. S-au făcut economii. Ca să se depăşească planul! Şi-a murit un om. Omul nu contează, el nu-i trecut în planul de economii.

AUREL: Inginerul de sector n-a făcut groapa de ciment, nu eu.

VICTOR: Va să zică, nu tu l-ai omorât, inginerul! Perfect. Dar atunci de ce l-ai îngropat tu, de ce te-ai simţit tu responsabil să-i „reabilitezi memoria"? De ce nu-l tragi la răspundere pe inginer? Muşamalizezi totul ca să nu

se răsfrângă şi asupra ta vina, să nu se spună că la tine în combinat se întâmplă asemenea fapte... Pentru gloria ta...

GILDA *(a intrat şi-a auzit):* Gata, gata, gata! M-am săturat de voi! Treceţi şi puneţi masa, hai, voi, bărbaţii! Măcar în noaptea Anului nou să nu vă mai aud!

VICTOR: Aşa să strigi la Platon, nu la mine! Eu am ureche muzicală şi aud foarte bine.

OCTAVIA *(lui Platon):* De ce să strige la tine, te măriţi cu ea?

VETURIA: O iubeşti pe Gilda?

PLATON: N-o iubesc propriu-zis numai ca femeie, o iubesc şi ca pacientă. Cred că-i o erotomană care...

GILDA: Taci din gură, Platon, toată lumea te ştie cât eşti de tâmpit! Nu nebun, tâmpit. Sau dacă e cineva nebun aici, tu eşti!

MAMA: O, Doamne, nicio zi nu e curată, niciuna... *(Pleacă în bucătărie, foarte tristă.)*

GILDA *(lui Platon):* Ai venit aici, te-am primit, o să mănânci bine, sarmale, curcan, o să bei vin şi-o să ne cânţi din fluier. Asta e programul tău, respectă-l!

OCTAVIA: Gilda, nu vorbi aşa cu. Un cavaler...

GILDA: Vorbesc cum îmi place. El ştie că n-a venit la mine ca un cavaler, a venit ca la o târfă, aşa că-i vorbesc ca o târfă... Asta sunt, şi altfel nu vorbesc.

OCTAVIA: Gilda dragă...

PLATON: Lăsaţi, eu nu mă supăr... Eu am experienţă, am văzut multe... Gilda e supărată, deşi nu ştiu de ce...

GILDA: Nu sunt cumva nebună? Tu, ca director...

PLATON: Eu am umor. Am văzut mulţi nebuni autentici şi ştiu să-i depistez pe nebunii falşi. Căci sunt şi nebuni falşi, cum sunt şi bani falşi!

VICTOR: Uite un înţelept!

ELIZEU: Eu mă duc să pun farfuriile! Mi-e foame! *(Iese.)*

PLATON: Dacă vrei, orice nebun e un înţelept. În felul său. Eu am supravieţuit multor nebuni, aşa c-ar fi greu de spus care nebun a fost sau e mai nebun ea mine! Adică vreau să spun că din moment ce toţi nebunii sunt pacienţii mei, eu sunt mai puţin nebun ca ei. Dacă-i înţeleg, şi-i suport.

GILDA: Sau mai nebun ca ei. Din moment ce eşti directorul lor. Te-am văzut şi când am fript curcanul...

VICTOR: Măcar l-aţi fript bine?
GILDA: Tu n-ai de unde să ştii dacă l-am fript bine sau nu, nu te pricepi!
VICTOR: În familia noastră, te pricepi tu şi pentru mine.
PLATON: Ca să vă-mpăcaţi, să fie o atmosferă cordială, vă pot cânta ceva la fluier…
AUREL: Cântă, cântă! Eventual, o sonată!
PLATON: De ce nu? *(Scoate fluierul şi începe* să *cânte.)*
ION: Nu cânta! N-ai voie să cânţi în casă.
PLATON: De ce?
ION: Trebuie întâi să plăteşti taxă pentru compozitori. Nici în baie nu mai ai voie să fluieri, dacă n-ai plătit taxă pentru compozitori… E lege.
AUREL: De-am asculta de legi, am da faliment.
ION: Eu ştiu că tu niciodată n-asculţi de legi, d-aia eşti un faliment…
A'UREL: Nu râd de glumele tale în pantaloni scurţi…
PLATON: Să cânt o sonată? Am voie…
VICTOR: Sigur, eşti directorul…
GILDA: E compozitor, are voie. E membru.
AUREL: Sigur c-ai vede să cânţi, fiecare are voie să facă ce vrea.
ION: Dar nu să-şi ucidă tatăl.
AUREL: Nu-nţeleg.
ION: Înţelegi foarte bine. Te-a întrebat şi Victor şi nu i-ai răspuns… De unde ai tu certitudinea că tatăl tău e mort?
AUREL *(râde):* A, da, de-acolo… că l-am ucis. Eşti mulţumit?
ION: Nu râde, Aurel: ţi-ai ucis tatăl!
AUREL: De ce? Pentru că nu l-am căutat? Unde? Morţii cu morţii, cei vii cu cei vii. Lasă-mă-n pace, iar de nu vrei, du-te acasă, putem să petrecem şi fără insultele tale…
ION: Dacă te consideri nevinovat, de ce te enervează?
PLATON: Să cânt o sonată?
AUREL: Cântă. *(Platon cântă.)* Nu poţi mânca alături de un

mort, nu poţi bea, nu poţi cânta… Nu-l poţi iubi pe un mort, chiar de-ar fi tatăl tău… Fiindcă morţii nu există. Tatăl meu nu există, Ioane, şi aş fi un dobitoc să-l plâng în fiecare clipă, să nu pot bea un pahar de vin, să nu pot râde niciodată… El nici n-a existat, nu l-am cunoscut…

ION: Nu numai că l-ai omorât, Aurel, dar acum faci un lucru şi mai îngrozitor: îi insulţi cadavrul!

AUREL: Sunt un prost, m-am înfuriat inutil, luându-te în seamă… Eşti un biet măscărici cu pantaloni scurţi, un doctoraş ratat... Mă insulţi în propria mea casă fiindcă ţi se pare că n-o iubesc destul pe sora ta… Insultă-mă, dar mănâncă la masa mea, să nu te sfieşti… n-o să cad în capcană, cum îţi închipui, să recunosc ce-am săvârşit: că mi-am ucis tatăl. Nu puteam să ucid pe cineva care nu exista!

VICTOR *(lui Platon):* Cântă, fericite Platon… *(Lui Aurel.)* Şi totuşi, dacă nu l-ai ucis, l-ai insultat. Nu cadavrul lui, amintirea tatălui nostru o insulţi cu orgoliul tău… Moartea există, Aurel, eu o simt în mine…

AUREL: Mai bine ai munci şi ţi-ai câştiga singur pâinea…

VICTOR: Cântă, fericite Platon, vreau să fiu mustrat în acordul muzicii…

AUREL: Sunteţi nişte cretini fără număr, care vreţi să-mi stricaţi noaptea de Anul nou… Dar am să vă accept aşa cum sunteţi… *(Râde.)* Sunt generos.

VICTOR: Regele e generos, îşi acceptă măscăricii…

GILDA: Platon, cântă, pacienţii tăi sunt cam nervoşi…

AUREL *(lui Ion*): Hai, spume-mi pe cime-am mai sugrumai:, cu ce-am greşit?

ION: Greşeala ta capitală este că eşti convins că orice faptă se sfârşeşte odată cu înfăptuirea ei: că orice crimă se termină când ai ucis…

AUREL: Şi tu, înţelepte Solomon, spui că nu-i aşa: ci că apoi eşti prins şi pedepsit…

ION: Nu. Eu spun altfel: că fapta nu se termină cu

pedeapsa; sau, mai precis: că pedeapsa este: să mai comiţi o crimă.

AUREL: Nu-nţeleg.

ION: Cine şi-a ucis o dată tatăl, îi va mai ucide o dată.

AUREL: Nu-nţeleg.

ION: Şi încă o dată, la infinit. Moartea nu este o scăpare de ceva, chiar de o trudă... Moartea nu acoperă totul, cum vrei tu: nu acoperă nici viaţa celui ucis, nici moartea lui, nici trecutul, nici viitorul tatălui tău... Atât timp cât tu eşti viu, îl porţi în tine pe tatăl şi pe mama ta, aşa cum ei te-au purtat în carnea lor când tu nu erai venit pe lume...

AUREL *(aplaudă):* Bravo...

ION: Şi n-o să-l poţi sugruma în tine şi n-o să-l poţi opri să vorbească în tine, chiar de l-ai omorât...

AUREL *(aplaudă):* Excelent! Nu vrei să cânţi acum din fluier? *(Îi dă fluierul lui Platou.)*

PLATON: Nu. Fluierul, nu! E un proverb: să nu-ţi împrumuţi nevasta, stiloul şi fluierul...

VICTOR: Şi tu cum n-ai decât fluier...

PLATON: Vă pot cânta un Bach...

AUREL: Cântă!

PLATON: Nu, mai bine o învârtită de la Gorj. *(Cântă.)*

AUREL *(deschide uşa de la bucătărie):* Mamă, Elizeu, veniţi! Directorul cântă la trişcă... *(Elizeu apare, mama nu.)*

VETURIA *(Octaviei)*: Ştii ce trebuie să faci în concediu? Curăţenie. În toată casa. Soţul meu şi-a luat anul trecut concediul iarna. Că cică era prea ger. Şi n-avea chef să meargă la serviciu, că-i îngheţa nasu...

OCTAVIA: Pss! Ascultă ce mândru horeşte directoru...

VETURIA: Soţul meu, Costaiche, aşa de mult ţine la somn! ... Mai mult ca la mâncare. Nu-i bine. Dar el zice că să nu-ţi pară niciodată rău dacă dormi prea mult. Dar eu nu pot să dorm. De ce să dormi? O viaţă are omul, şi pe-aia s-o dormi? C-aşa e viaţa, trece, şi odată mori.

(Doctorul a terminat. Aplauze. Unele ironice, bineînţeles.)

OCTAVIA: Bravo, bravo! Fain, tare fain! Vino să te ţuc. *(Îl sărută pe frunte.)*

ELIZEU: Cânţi foarte frumos, nu ştiam.

PLATON: Cântecul linişteşte spiritele, e concluzia mea... Nu sunt un talent, dar am cântat de foarte multe ori bucata aceasta... Mi s-au oferit şi ocazii... *(Râde.)* Vedeţi, domnule Elizeu, eu cânt la fluier cum ar cânta oricine, dar mie nu mi se admite... Pentru asta mulţi mă consideră...

ELIZEU: Înţeleg, înţeleg...

PLATON: Dar fluierul e pentru mine, cum să vă spun... *le violon d'Ingres...*

VETURIA: Ce zice?

OCTAVIA: Zice că fiecare om e cu păsărică lui...

VETURIA: Dar de ce nu mai cântă? Cânta aşa de frumos, ca un înger.

PLATON: Odată au venit cinei contabili în control la spital, pentru nişte sume din care construisem laboratorul cel nou, deşi banii fuseseră destinaţi pentru construirea unui alt pavilion... Le-am explicat. Inutil, nu mă-nţelegeau.

GILDA: Şi-atunci, le-ai cântat din fluier...

PLATON: Da.

VICTOR: Şi te-au înţeles.

PLATON: Nu. Am constatat că de fapt contabilii n-au ureche muzicală.

ELIZEU: Şi, până la urmă cum te-ai înţeles cu ei?

PLATON: Le-am spus că nu puteam lucra fără noul laborator. Ei, totuşi, nu m-au înţeles. Domnilor, le-am spus, dar n-am băgat banii în buzunar, tot în folosul spitalului i-am dat... Ei — nimic! Le-am repetat o dată! Nimic. De trei ori! Nimic. De cinci ori! Nimic. De douăsprezece ori! Nimic! Şi-atunci, am făcut un număr de telefon, calm, şi-am sunat poarta: să vină. Gardienii

de serviciu! Şi-au venit. Luaţi-i, le-am spus, arătându-i pe contabili, luaţi-i, dânşii sunt nebuni, nu înţeleg nimic! Două săptămâni i-am ţinut pe contabili în şocuri electrice.

GILDA: V-am spus: e scrântit!

PLATON: Draga mea, azi toată lumea e scrântită.

MAMA *(deschide uşa):* Veniţi, masa e gata. *(Se îndreaptă cu toţii spre bucătărie.)* Poftiţi, poftiţi, în sufragerie e cald... Aici, însă e prea cald... Gilda, deschide tu puţin fereastra... *(Gilda a rămas singură. Deschide fereastra. Se aude soneria. Gilda deschide.)*

TUDOR *(intră):* Bună seara...

GILDA: Sa trăieşti, moşule... Dar aşa vii, nemachiat, neînveşmântat? Noi n-avem cu ce să te mascăm...

TUDOR: Nu sunt chiar moş...

GILDA: Nu, nu... Dar din moment ce faci pe Moş Gerilă, eşti.

TUDOR: Nu sunt Moş Gerilă.

GILDA: Mă rog, Moş Crăciun. Dacă vrei aşa. Mie mi-e indiferent. Între noi, poţi să-ţi spui oricum, nu te reclamăm...

TUDOR: Nu mă cunoşti, Gilda?

GILDA: Nu. Ai mai fost pe la noi? Nu eşti de la Teatrul ide păpuşi?

TUDOR: Nu, Gilda...

GILDA: Îmi spui pe nume... Te-ai culcat cumva cu mine? E posibil, să ştii... Eu nu-mi mai amintesc, aşa că nu te supăra. Ar trebui să am o memorie de creier electronic ca să-mi amintesc toţi bărbaţii care...

TUDOR: Gilda, eu sunt...

GILDA: Hai, dă-mi un detaliu... Poate-mi amintesc. De altfel, bătrânii îmi plac, sunt sentimentali şi plătesc bine. Şi nu te obosesc... prea mult. Hai, moşulică, îndrăzneşte, spune cum te cheamă, cine eşti, unde... Ori vrei să-ţi dau un pupic, ca să prinzi curaj? *(Îl sărută pe frunte.)*

TUDOR: Gilda, eu sunt tatăl tău.

GILDA: Ei!... Asta-i bună!... Tatăl meu e mort. Ţi-ai găsit să faci bancuri proaste chiar în seara de revelion. Tatăl nostru... ce straniu... Tatăl nostru credeam că e în ceruri. Şi nu e nici acolo, nici pe pământ. Sper că glumeşti, bătrâne actor angajat la Teatrul de păpuşi... Dar nu te-am plătit să-l joci pe tatăl nostru, ci pe Moş Gerilă... Sau nu e mort tata?!... Nu-mi mai amintesc precis... Mama spunea ceva... Chiar eşti tatăl meu? *(Intră Victor.)* Omul acesta spune că e tatăl nostru... Îl recunoşti?

VICTOR: Nu... nu, fiindcă eu eram prea mic când a plecat el...

TUDOR: N-am plecat, am fost dus...

GILDA: Şi de unde vii acuma?

TUDOR: De la puşcărie.

VICTOR *(luându-i mâna stângă):* Da, da... Tata avea şase degete la mina stingă... Bine-ai venit, tată...

TUDOR: Cine eşti tu? Victor?

VICTOR: Da, fiul dumitale cel mic. Aveai mustaţă, şi ochi albaştri, şi glasul... Mustaţă nu mai porţi... Dar ochii şi glasul... Scuză-mă, nu pot să te sărut... încă nu-mi vine să cred... Deşi întotdeauna am ştiut şi am crezut că trăieşti!

GILDA *(deschizând uşa ce dă spre sufragerie):* Mamă, Aurel... A venit tata! *(Intră toţi trei în sufragerie.)*

VETURIA *(apare din bucătărie, urmată de Octavia, în mâini cu platouri pline cu mâncăruri):* Mâncăruri prea multe nu-s bune, că se urcă la cap, ca ţuica. Eu ştiu de când am fost la nişte prieteni... Apropo, tu ai văzut nebunii de la Fântânele? De la marginea oraşului?

OCTAVIA: Nu.

VETURIA: Ai pierdut mult. Erau foarte dulci. Dar acuma nu mai sunt. I-a desfiinţat.

OCTAVIA: S-au mutat la spitalul central... Lasă-i, ce zice de curcan?...

VETURIA: Am avut şi eu un vecin nebun. Striga: Ia Universul! Curentul! Ziareee! Universul!

OCTAVIA: Şi cum a înnebunit?

VETURIA: A înnebunit deodată cu nevastă-sa. În aceeaşi zi. Era foarte dulce ea, o chema Iolanda. Tânără şi drăguţă. Şi el era drăguţ. Au citit o carte bisericească şi-au înnebunit. Zicea către Iolanda: Te tai şi te pun în oală!

OCTAVIA: Vai de mine!!

VETURIA: O carte din care înveţi să vorbeşti cu morţi. A vorbit el şi cu maică-sa.

OCTAVIA: Nu mă bolunzi!

VETURIA: Domnule Dragoş — îl striga lumea într-o zi, când a plecat de acasă, cu trei copii după el. Acuma e la Sibiu, la nebuni... Acolo sunt mulţi nebuni. Şi când a ajuns în pădure cu copiii, a adunat frunze... O saltea, aşa le-a pus. Şi-a culcat copiii pe frunze. Le-a făcut linguri din lemn.

OCTAVIA: Tulai, Doamne!

VETURIA: Şi le-a gătit o ciorbă din buruieni, urzici.

OCTAVIA: Hai, că ne-aşteaptă la masă...

VETURIA: Umbla cu securea la spinare prin sat. Şi zicea: Trăiască nu ştiu cine!

OCTAVIA: Şi Iolanda?

VETURIA: Ea nu s-a dus la Sibiu, şi-a revenit... Se zice că la muieri nebunia trece mai repede. Ori nu trece deloc. S-a dus pe la el, la Sibiu, cu mâncare. L-a găsit gras! Gras şi frumos! Ea a vrut să-l ia acasă. Dar el n-a vrut. I-a zis: Nevastă, eu nu mai vin acasă, că nu te mai iubesc, rămân aici şi mă căsătoresc cu una de teapa mea.

OCTAVIA: Şi cum să bolunzăşti dintr-o carte?

VETURIA: Aşa spun bătrânii: cartea aia cine o citeşte, gata, Ia Sibiu.

OCTAVIA: Eu nu m-ating de cărţi nici moartă! De niciuna. Ştiu eu care e blestemată?

TUDOR *(vine din sufragerie urmat de Mama*, *Victor,* Gilda *etc.):* Uite-o şi pe Victoria! Ai încărunţit... Ce bine-mi pare că arăţi bine, vecină, ce bine... *(O strânge în braţe.)*

VETURIA: Una a înnebunit din dragoste. Acuma fluieră pe străzi. Şi umblă cu şoşoni şi vara. Şi se întâlneşte cu unu pe care-l cheamă Preda Buzescu, unu gras, tot nebun şi el. Şi discută toată ziua şi se plimbă prin parc ca doi porumbei cu pene. Preda Buzescu are o bască pusă a la şmecherie. Ea nu e înaltă, e cam ca mine. Şi el are o forţă în braţe şi antebraţe!... Că nebunii au o forţă extraordinară! Tot pe braţe o poartă, şi pe antebraţe prin parc şi-i recită poezii personale...

TUDOR *(către Ion*): Maică-ta e...?

ION: De aproape zece ani...

TUDOR: Şi cine-o îngrijeşte? Soru-ta, Livia?

ION: Nu, stă cu mine... Livia. Ide când s-a căsătorit cu Aurel, are şi ea treburile ei... Dar mama e paşnică, găteşte, spală...

MAMA: Nu eşti obosit? Nu vrei să te speli? E apă caldă...

TUDOR: Nu... Am un prieten cu oare-am venit... L-am lăsat în oraş, la o cârciumă... M-aş duce să-l iau...

VICTOR: Te duce Aurel cu maşina... Maşina e jos, la scară, şi el e un şofer excelent...

TUDOR: Nu... Merg pe jos... E mai bine... Vin repede *(Iese.)*

VICTOR: Aurele, parcă nu te bucuri c-a venit tata...

AUREL: Ţi se pare... Mă bucur... Dar ce vrei, să ţip, să mă tăvălesc?

ELIZEU: Se ţine bine, chiar foarte bine... Eu nu credeam că mai scapă...

MAMA: Aprindeţi luminările... Bradul... Aprindeţi fiecare câte o luminare... Să lumineze bradul când s-o reîntoarce... Atâţia ani...

VETURIA *(Octavieî*): Dragoş tot timpul striga: Trăiască nu ştiu cine!

ELIZEU: Astă-seară m-a invitat la el şi doctorul Pălădescu... M-aş duce la el, să nu vă deranjez...

ION: Dă-l dracului, e un escroc.

ELIZEU *(glumind)*: Ţi-e şef, şi-aş putea să te spun... *(Serios.)* Cred că exagerezi! E un chirurg de talie europeană! Un savant!

ION: Un escroc.

MAMA: Nu, nu poţi să pleci... E cea mai mare bucurie a mea... Şi tu eşti fratele meu»..

ELIZEU: O să vin mâine. Voi aveţi atâtea să vă povestiţi... Zău, ar trebui să vă lăsăm singuri, pe tine şi pe Tudor...

MAMA: Nu te-mbrăca, mă superi...

ION: Şi Pălădescu e un escroc, cum să-ţi petreci revelionul cu un escroc?

ELIZEU: E cel mai bun oncolog din ţară... Operaţiile lui asupra cancerului mamar au fost apreciate şi în străinătate! Ştiu că o anumită gelozie există şi între doctori, nu numai între literaţi, dar adevărul nu se poate ascunde. Eu am citit cu ochii mei o revistă străină în care era foarte apreciat... Să operezi sâni bolnavi de cancer şi să ai un procentaj de aproape sută la sută de vindecare, nu e puţin! Eu nu mă pricep în medicină, dar ca profan cred că...

ION: E un escroc, ascultă ce-ţi spun eu!

ELIZEU: El mi-a vorbit tot timpul frumos despre tine. Aţi lucrat împreună...

ION: La început...

ELIZEU: Spunea că ai o siguranţă deosebită în mână... Te vedea urmaşul lui.

ION: Ferească-mă Dumnezeu!

TUDOR *(sună. Gilda îi deschide. Apare urmat de un ins. Bradul are toate luminările aprinse):* El este prietenul meu... Daţi mâna cu el...

GILDA *(dă mâna cu el):* Gilda...

TUDOR: Nu aştepta răspuns... Nu vorbeşte. E mut. *(Mutul dă mâna cu toţi.)* A intrat în puşcărie la şaptesprezece

ani, după rebeliunea legionară…
AUREL: E prietenul dumitale?
TUDOR: Da, e prietenul meu.
AUREL: Mă rog, dumneata, acolo, ai avut fel de fel de prieteni…
MAMA: Adică ce vrei să spui, Aurele? Să-l fi lăsat afară?
AUREL: Nu, mamă… Dar aşa, poate că mai are şi alţii…
TUDOR *(Mutului*): Stai jos, aici, nu pleca… Dacă pleci tu, plec şi eu.
AUREL: Dar nu se pune problema aşa, tată… Unde să pleci dumneata? Eu zic să rămână, n-am zis nimic, dar poate că omul ar vrea să meargă acasă la el.
TUDOR: N-are unde să meargă…
MAMA: Şi e noaptea de Anul nou… Tudore, du-l să se spele în baie… Apoi punem masa… *(Tudor îl duce pe Mut în baie.)*
ELIZEU *(Mamei):* Nu te supăra, Aurel are dreptate… Aduce în casă un legionar… Mâine o să aducă pe altcineva. *(Tudor a ieşit încet din baie şi aude.)* Oricum, Aurel e inginer-şef la combinat, are o responsabilitate şi…
VICTOR: Şi prietenii tatei o să-i strice reputaţia!
MAMA: Gilda, du-te cu Veturia şi Octavia şi puneţi masa…
ELIZEU: Să nu credeţi că dacă ei au fost eliberaţi de la puşcărie nu sunt urmăriţi… Eu n-aş vrea ca pentru un capriciu al lui Tudor să plătească Aurel…
TUDOR: Adică, vă încurc…
AUREL: Nu, dar…
ELIZEU: Tudore, trebuie să fii înţelegător… Sunt alte vremi…
TUDOR: Ce vremi? Adică, cum: voi, cei liberi, vă temeţi de mine? De cei care-au fost închişi?
ION: Nu se teme nimeni, nea Tudore. Atunci ce libertate am mai avea noi, dacă ne-am teme de ea? De propria noastră libertate?
ELIZEU: Sigur, nu-i vorba de teamă… După mine poate să

rămână Mutu, ca să-i zic aşa, fiindcă nu ştiu nici măcar cum îl cheamă…

TUDOR: Mutu, zi-i aşa… E cel mai singur şi nefericit om pe care l-am întâlnit. N-o să te cheme la Securitate să-i spui numele, nu-ţi fie frică.

ELIZEU: De ce crezi că n-o să mă cheme?

VICTOR: Dac-ar fi să cheme pe cineva, l-ar chema pe Aurel, care e gazda… Sau pe mine…

TUDOR: N-o să te cheme, fiindcă ai să te duci tu să spui. *(Intră Mutu.)* Stai jos, omule.

ELIZEU: Te rog să nu mă jigneşti, Tudore.

TUDOR: Te simţi jignit?

ELIZEU: Nu sunt agent de securitate.

TUDOR: Posibil. Dar ai fire de agent.

AUREL: N-are rost să ne certăm pentru un fleac. Omul rămâne cu noi la, masă în noaptea asta, şi gata.

TUDOR: Dar nu ne certăm. Vorbim. Am spus că are fire de agent. Ce e neadevărat în asta? La ora aceasta toată lumea ştie adevărul despre mine, despre Mut, despre alţii… Şi-am plătit. Toţi. Aşa că nu e nicio jignire dacă mie mi se spune ce-am făcut înainte… Am făcut, am plătit. Şi-acuma nu mă mai tem de ce-am făcut atunci… Elizeu de ce să se simtă jignit? Doar nu se teme de nimic. Pentru ce-a făcut, a plătit şi el. Câţi ani ai stat la puşcărie, Elizeu?

ELIZEU; N-am stat, de ce să stau?

TUDOR *(râde):* Cum să nu stai… Hai, spune, cât?

VICTOR: Unchiul Elizeu n-a fost la puşcărie.

TUDOR: Aha… Înseamnă că ii-e frică… O, atunci avem multe să discutam…

AUREL: Ce rost are să mai dezgropaţi morţii?… Unchiul chiar dacă n-a avut o orientare de stânga mai demult nu-i o greşeală… Au fost alte timpuri… Acuma s-a lămurit…

VICTOR: Dă-o dracului, nu ne ţine o şedinţă chiar în noaptea Anului nou! Hai la masă!

TUDOR: Şi unde lucrezi acuma?
ELIZEU: Sunt în Bucureşti, la o...
TUDOR: Bucureşti... Oraş mare... Acolo te pierzi... Era să mă rătăcesc în el acuma, c-am trecut şi prin Bucureşti... Nu l-am mai recunoscut...
VICTOR: Aşa, tată, fă reclamă regimului!
TUDOR: Nu fac nicio reclamă... Aşa e.
VICTOR: Spune, spune, uite ce fericit e Aurel când te aude! O să spună la toţi: Tata s-a restructurat!' L-au uimit realizările noi!
AUREL: Nu fi cabotin!
VICTOR: Da, e adevărat, pardon; n-o să spui: Tata a. Fost uimit... O să spui: Până şi puşcăriaşii eliberaţi au rămas uimiţi de realizările noastre!
TUDOR: Lângă Sala Palatului, cum mă plimbam, am văzut un om că se uita la mine. Avea ochelari fumurii. Şi se ţinea după mine... De-abia fusesem eliberat... Mi-am zis: omul acesta cu siguranţă mă va aresta din nou. Dar nu voiam să mă las arestat... Voiam măcar să vă văd pe voi... Dacă mă arestează, mi-am zis, am să mă zbat, şi-am să strig: Totul e o minciună! Ne-au dat libertate doar ca să se scrie în ziare! Şi ei ne culeg imediat, pe altă parte.. Voiam să dau în el cu cârja, cu cârja asta. El s-a apropiat de mine. Nu te cunosc, i-am spus. Nici dacă-mi spun numele? m-a întrebat el. Nici, i-am zis eu convins, fiindcă nu puteam ţine minte numele fiecărui anchetator. Sunt Dragu Iosif, mi-a zis. Îi cunoşteam numele. Era un fost prieten... De frică cred că nu l-am recunoscut. Sau am îmbătrânit amândoi eu douăzeci de ani.
MAMA: Dragu Iosif? Mai trăieşte? N-am mai auzit de el. Ce face?
TUDOR: Trăiesc, mi-a răspuns, când l-am întrebat ce face. Trăieşte. Da. Asta face. Trăieşte.
MAMA: Fusese amestecat în...
TUDOR: Totul s-a uitat, mi-a spus el. Aici, în Bucureşti, mi-

a spus, te pierzi... Nu te urmăreşte nimeni cu biografia... Cu denunţuri... Şi ai mai multe variante de încercat, ca să trăieşti... Dacă nu reuşeşti în una, reuşeşti în a doua, sau într-a treia... în provincie n-ai variante! Şi te ştie tot târgul!

MAMA: Era un bărbat scund, negricios... Şi cam găinar.

TUDOR: Da... Numai Elizeu nu şi-l aminteşte...

ELIZEU: Eu am cunoscut sute de oameni de-atunci...

TUDOR: Pe el poţi să ţi-l aminteşti, doar eraţi amândoi informatori la Siguranţă...

ELIZEU: N-am fost în viaţa mea agent de siguranţă.

'TUDOR: Am spus informator... Erai intelectual încă de-atunci, şi intelectualii nu sunt agenţi...

ELIZEU: Nu ştiu de ce ţii să mă jigneşti neapărat.

'TUDOR: Dacă nu-i adevărat, de ce nu iei totul ca pe-o glumă? Ţi-e teamă de ceva? Hai, râzi, Elizeu, doar eu şi înainte glumeam... Hai să mâncăm... *(Îl* ia *pe Mut de mină.)* Hai, bătrâne! *(Intră în sufragerie. Sună telefonul.)*

VICTOR: Alo! Cine e?... Domnul Pălădescu... Să văd dacă este aici... *(Lui Ion.)* Un oarecare Pălădescu întreabă dacă eşti aici...

ION: Spune-i, că nu sunt aici...

VICTOR: Nu pot să mint: spune-i tu că nu eşti aici.

ION: Atunci spune-i că sunt aici, dar sunt la closet. *(Intră la toaletă.)*

VICTOR: Alo, domnul Pălădescu? Ion e aici, dar e la closet. *(Închide.)*

GILDA *(deschide glasvandul ce separă sufrageria de camera în care se află bradul şi în care s-a petrecut până acum acţiunea):* Victore, ajută-mă... Suntem mulţi şi trebuie să mai punem o masă...

VICTOR: Cu plăcere, surioară. Ei, ce plăceri fizice ai mai avut în această ultimă zi a anului?

GILDA: Adă scaunele, lasă gargara. Altceva nu faci, numai vorbeşti.

VICTOR: Eu vorbesc şi tu faci. Diviziunea muncii. Ei, ce bucurii fizice sau fiziologice ai mai avut? Intelectuale nu te întreb, fiindcă nu poţi avea. Unde nu e cap, nu dă nici Dumnezeu. *(Lui Elizeu.)* Unchiule, nu te mai învârti atâta, lasă paltonul, aici nu e frig şi de plecat nu te lăsăm să pleci. Unde vrei să fugi?

ELIZEU: Măcar să trec zece minute pe la Pălădescu…

VICTOR: Treci după ora zero… După ora zero, libertate deplină… *(Lui Ion, care a ieşit de la toaletă.)* Pălădescu voia să-ţi ureze noroc şi sănătate!

ION: E o ruşine să primeşti asemenea urări de la un escroc.

ELIZEU: Totuşi, e o urare. De la oricine ar veni.

ION: Nu e din inimă. Din interes. Personalitate! Rahat! L-a omorât pe copilul pictorului Stanca, alaltăieri, din prostie. O operaţie simplă, o hernie… Şi copilul suferea de inimă şi el n-a ştiut asta decât după deces… Funcţionar, nu medic! Subtil! Are legături cu pictorii, cu actorii, e amic cu criticul Elizeu Pedestru… Cunoaşte pictură, literatură, muzică. Totul poţi discuta cu el, afară de medicină. Eu măcar spun sincer: nu citesc nicio carte, inimic, decât rubrica de box din „Sportul popular”.

ELIZEU: Ai fost. Boxer, te-ai luptat în ring… Dar clinica nu-i un ring… Dă-i un telefon lui Pălădescu, te rog eu, şi-o să-ţi meargă bine… De ce să-ţi periclitezi postul dintr-o ambiţie de băieţandru?

ION: Nu suport gloria! Nu vreau glorie plătită cu rahat, cu laşităţi. Mi-e silă, zău când îmi amintesc de Pălădescu. Şi în clinica lui, tot timpul îmi vine să vărs: clinica lui pute ca un closet.

ELIZEU: Are faima unei clinici foarte curate. Şi foarte călduroase, la propriu şi la figurat…

ION: Călduroase, poate, într-un fel… Călduţe.

ELIZEU: Tu umbli şi iama prin clinică în pantaloni scurţi?

ION: Umblu în pantaloni scurţi şi pe stradă, şi-acuma sunt

în pantaloni scurţi.

ELIZEU: Extravaganţe... Cum extravaganţe sunt şi băile pe care le faci iama în apa din lac, tăind gheaţa şi...

GILDA: De ce nu faci şi tu la fel? Extravagant... Adică şi tu ai putea, dar nu vrei? De ce nu vrei? Aş vrea să te văd în pielea goală pe gheaţă...

MAMA: Gilda, vorbeşte mai frumos.

GILDA: Lasă, mamă, că l-am mai văzut eu în pielea goală...

VICTOR *(râzând.):* Mă mir... Eu credeam că unchiul şi când face baie se-ascunde după un neologism... Aşa scrie critică, altfel de cum mănâncă... în fiecare frază, cinci neologisme.

PLATON: Asta semnifică un bagaj mare de...

GILDA: Lasă, dragă, oamenii să vorbească!

VICTOR: Traduce parcă din româneşte în franţuzeşte, în italiană, în neologisme. De fapt, le utilizează ca să ascundă faptul că nu spune nimic. Nicio idee. Excluzând peneturile, sau injuriile, dar aici tot nu poate fi vorba de idei... Tot ce scrie — o apă chioară. Aeva!

ELIZEU: Tu niciodată nu mă citeşti, aşa că mă amuzi...

VICTOR: Ba da. La început în faţa neologismelor am rămas speriat. Te-am crezut foarte inteligent. Şi alţii cred că sunt convinşi şi-acuma... Au complexe. Unchiule, zău, ai făcut carieră bazându-te pe complexele altora... Zău, cât mă pricep, şi eu sunt sincer şi cu Dumnezeu, n-ai niciun pic de har.

TUDOR: Nici înainte, sub burghezie, n-a avut...

ELIZEU: Acuma v-aţi pus toţi pe mine... Bine, n-am...

MAMA *(ridicând paharul, masa fiind gata):* La mulţi ani... Sănătate şi fericire! *(Ciocnesc. Urări. Mănâncă.)*

TUDOR: Şi tu, Gilda, cum o duci?

GILDA: Sunt soră medicală... Nu-mi iubesc meseria, dar sunt plătită ca s-o iubesc... Aşa că primesc banii de la spital şi-mi urăsc meseria... Asta-mi dă libertatea să nu primesc bani pe ce iubesc.

TUDOR: Adică?
GILDA: Adică să mă culc cu cine vreau, fără onorariu.
MAMA: Gilda!
GILDA: Mamă, până la urma tata tot o să afle cine sunt. De ce să nu afle de la mine? E mai cinstit... Nu mai am nici nouăsprezece ani, aşa că mu se pune problema că mai sunt fecioară.
OCTAVIA: Eu sunt.
MAMA: Gilda a fost şi măritată...
GILDA: Şi măritată. Dar nu m-am măritat fecioară. I-am lăsat plăcerea asta lui tanti Octavia. Am făcut o căsătorie de probă, tată, cu un ins de peste patruzeci de ani. Doctor.
VICTOR: Şi fiindcă era doctor l-a băgat în spital.
GILDA: Era doctor de meserie, dar de fapt făcea regie de teatru...
AUREL: Se mai mărită lumea şi din interese.
GILDA: Pe mine mă cheamă Gilda, nu Aurel... Era un om foarte bun... Dar nu-i plăcea să muncească... S-a făcut regizor. Nu actor. E mai greu actor, trebuie să îndeplineşti ce zic alţii, să joci cum zic ei... E mai uşor să dai tu indicaţii, ca regizor, mi-a spus el. Era foarte sincer cu mine, mă iubea teribil. Plus banii, prestigiul, zicea el... Actori sunt mulţi... Dacă ei se achită bine în roluri, e meritul tău ca regizor, scrie presa. De nu, spui că n-ai avut actori, că n-ai piesă... Era un băiat foarte sincer cu mine. A murit de inimă.
AUREL: N-a rezistat probei de foc... Gilda e o femeie fatală, l-a mai băgat pe unul în puşcărie, a delapidat, sărmanul. Când şi-a făcut practica într-un sat, preşedintele sfatului a divorţat.
GILDA: Nu răspund de toţi tâmpiţii oare se ţin după mine.
AUREL: Prin sat mergea în şaretă în picioare, mâna calul la trap şi lumea spunea: Uite-o pe Teodora! Rulase filmul *Theodora*...
ION: E o soră medicală foarte bună, cu toate că nu-şi

iubeşte meseria. Şi e dificil să iubeşti medicina... Cine spune c-o iubeşte prea tare, pute... Pălădescu o iubeşte. Trebuie s-o iubească; are casă grea: două Volgi, servante...

ELIZEU: Nu te supăra, dar bunurile materiale acumulate nu sunt un argument că el ar fi un medic prost. E normal ca un om să aibă maşină, casă...

ION: Ba, dar el profită de durerea omului şi-l curăţă de bani. Ia bani pentru durere, înţelegi? El nu operează pe nimeni gratis.

ELIZEU: Dacă cineva îi aduce un cadou în semn de recunoştinţă, să-l dea pe uşă afară? Doar l-a scăpat de moarte!

ION: îl cunosc bine, lasă...

ELIZEU: Tu n-ai luat niciodată bani de la nimeni? Ori cadouri? Spune sincer.

ION: De-aş fi luat, nu l-aş înjura pe el.

ELIZEU: Poate-l înjuri pentru că el ia, firesc, mai mult. La gloria lui... O, la gloria lui şi invidia ta, căreia-i zici principiu, e firească...

ION: Dar nu pot fi invidios pe un criminal! Pentru gloria asta a lui el mutilează oameni! Mutilează, înţelegi?

ELIZEU: Orice operaţie e o mutilare...

ION: Nu, nu... Ai citit că el a avut succese în operaţiile de cancer mamar... Da. A operat zeci de femei, le-a tăiat sânii, şi aceste femei s-au făcut sănătoase... El a înregistrat cazurile şi le-a publicat... Cazuri rezolvate, cancer vindecat! Uimitor, nu?

VICTOR: Bineînţeles, Ioane, uimitor!

ION: Uimitor? Nu! Fiindcă acele femei cărora li s-au tăiat sânii nu fuseseră bolnave, li s-au tăiat sânii, dar nu fuseseră bolnave de cancer! N-avuseseră cancer mamar, ci mici afecţiuni benigne... Aceste minciuni el a avut tăria să le şi publice! Şi pe ele să-şi clădească gloria! E un escroc care mă înspăimântă!

ELIZEU: Dar şi tu ai operat cu el... Ori zici că nu?! Te-am

văzut trecut cu numele în revistă…

ION: Am operat… Dar n-am ştiut. Am crezut în el. Acum ştiu. Totul era prea frumos, asta m-a pus pe gânduri… Prea simplu rezolvam noi cancerul… Şi i-am spus… Bineînţeles, n-a recunoscut…

VIOTQR: Şi-i da zor cu felicitările de Anul nou…

AURELIA *(Veturiei)*; Hai s-ascultăm la radio.

GILDA: Cum să iubeşti medicina, când ea e profesată de medici?

ION: Şi Pălădescu e liber.

ELIZEU: Dacă l-ar aresta, te-ar aresta şi pe tine, şi pe drept cuvânt: ai operat şi tu. Eşti vinovat şi tu.

TUDOR: Nu toţi vinovaţii fac puşcărie. Dar Ion e nevinovat. Elizeu, tu prea uşor îl găseşti. Vinovat… Te-ai obişnuit să-i vezi pe alţii păcătuind, vinovaţi.

VICTOR: E critic literar! El întotdeauna cade în picioare, ea hopa-Mitică! Hopa-Mitică, cade-n fund şi se ridică, nu se sparge, nu se strică! Oricum, criticii sunt cei mai nesuferiţi paraziţi. După opinia mea. Întotdeauna strică cheful tuturor, şi scriitorilor, şi cititorilor. Cum are cineva o bucurie, hop şi criticul de meserie! Vine şi-şi împrăştie duhoarea!

ELIZEU: Eu îţi apreciez umorul, Victore. Dar am dreptate. De ce nu-l reclamă Ion pe Pălădescu, dacă se simte curat?

ION: Fiindcă n-o să mă creadă nimeni.

ELIZEU: Vezi, are şi argumente…

ION: Deocamdată, n-o să mă creadă.

ELIZEU: Te temi şi tu de puşcărie, dacă-i adevărat ce susţii. Asta-i adevărul. Şi acum e iarnă, şi la puşcărie n-o fi chiar atât de cald ca aici… Chit că tu eşti antrenat, tot umblând în pantaloni scurţi.

TUDOR: La puşcărie nu frigul e înspăimântător… Uite, cea mai mare bucurie a mea, când m-au eliberat, a fost când am văzut verdele… Culoarea verde…

ELIZEU: Legionar n-ai fost, după câte ştiu.

TUDOR: Sigur că nu, n-am fost cu tine.;. Culoarea verde, adică iarba, copacii... Şi cerul albastru; Am stat culcat pe iarbă, pe spate, la marginea oraşului, şi-o după-amiaza întreagă am privit cerul albastru. Pe săturate. La puşcărie... Prin curtea închisorii trebuia să ne plimbăm cu faţa în pământ. Să nu vezi cerul, să simţi că eşti în puşcărie... Şi curtea n-avea fir de iarbă...

MAMA: înseamnă că te-ai eliberat mai demult? Ori în partea aia de ţară n-a nins încă?... Spune...

TUDOR: Altă dată... Vreau să mai spun însă c-am ştiut c-o să ne dea drumul. Când vor deveni foarte tari. Şi-au devenit. Voi, adică. Ţara. Şi acuma ştiu că suntem urmăriţi... E şi normal.. Dar suntem liberi. Şi vom munci...

ELIZEU: N-o să spui că voi o să deveniţi cei mai aprigi muncitori şi apărători ai ţării.

'TUDOR: Nu... Dar eu am crezut în România, în independenţa ei, în neatârnarea ei...

ELIZEU: România este o ţară independentă şi trebuie să fie aşa.

TUDOR: Degeaba-mi spui tu mie asta acuma, când eu am spus asta mai demult. Şi pentru c-am spus asta am fost arestat.

ELIZEU: Şi pentru altceva, nu fă pe eroul! Şi pentru trădare!

TUDOR: Vezi că-ţi aminteşti?

ELIZEU: Credeai că numai Apusul ne poate. Salva. N-aveai încredere în forţele noastre proprii. Apusul! Dar dacă Apusul instaura din nou burghezo-moşierimea la noi? Tu spuneai că numai din Apus ne-a venit întotdeauna tot ce-i bun. Până şi marxismul.

TUDOR: Numai religia a venit din Răsărit... Ai o memorie formidabilă. Aşa susţineam... Eram profesor de liceu, de istorie... Tu erai de limba română... Exact aşa susţineam... Da, trădare, dacă vrei... Am scris nişte scrisori, am purtat corespondenţă cu cineva, nu

contează cu cine, din Apus... Eram tânăr şi naiv, sau prost, de credeam că eu singur pot să... Adică nu singur... Am scris amândoi, Elizeu... Tu mai mult dictai, eu scriam, practic... Şi m-au prins... Adică te-au prins şi pe tine... Dar tu ai negat. Intrasem amândoi în capcană, ca nişte proşti, Elizeu... Sau eu, mai bine zis, ca un prost. Tu n-ai scris cu mâna ta nimic... Aşa ai declarat. Şi în loc să fii alături de mine, ca acuzat, ai devenit martor. Împotriva mea.

MAMA: Elizeu?! Dar nu ne-a spus...

TUDOR: Procesul s-a judecat închis... Erau mai mulţi... Şi-ai scăpat, Elizeu... De vinovat eram vinovat, dacă vrei să recunosc acest lucru... Nu pe asta sunt supărat... Ci pentru că ai depus împotriva mea. Sperai c-am să mor şi n-o să se afle.

ELIZEU: Nu-i adevărat!

TUDOR: E adevărat. Şi Iosif Drăgan a fost martor. Dar el, aşa găinar cum era, a tăcut. Fiindcă, de fapt, n-a ştiut nimic. Eram coleg cu el de liceu, aproape prieten, dar prieten de şpriţuri. El a fost martor. Şi te-a auzit. Şi mai poate fi martor.

ELIZEU: Acuma vezi în toţi cei care n-au fost închişi numai duşmani... De ce să-ţi fi făcut eu ţie rău?

TUDOR: Ca să-ţi aperi pielea. Poate cineva ţi-a oferit şansa să scapi, cu preţul ăsta, poate... Sau poate ai oferit tu preţul... Tu şi scriseseşi înainte... Era o epocă tulbure, spuneai trei vorbe şi stăteai cinci ani la zdup. Şi-acum am sosit, Elizeu... N-am murit.

Şi, văzându-te în fiecare zi, o să-mi aduc aminte de ce-am făcut... Dar şi tu o să-ţi aduci aminte.

ELIZEU: Ce vrei, să mă sinucid?

TUDOR: De ce? Eu îţi spun adevărul, cred că-mi dai acest drept. L-am plătit.

GILDA: Unchiul acuma a ajuns şi membru de partid I Cine-l mai ştia cine fusese? S-a debarasat, s-a purificat, s-a transformat, unchiul Elizeu...

ELIZEU: Numai tu eşti bună, Gilda, în familia noastră... Tu eşti oaia noastră bună!

TUDOR: Toate au un timp al lor, Elizeu, nu trebuie să te superi pe Gilda... Cei de seama noastră s-au împrăştiat, unii au mai murit... Noi doi ne ştiam foarte bine. Şi eu n-am murit. Asta poate te enervează... Eu am plătit, tu te-ai ascuns, fiind liber, ai trăit mai ascuns ca mine, ca să nu plăteşti... Dar nu te găsesc vinovat pentru ce-ai făcut atunci, pentru ce-ai gândit atunci, ci pentru că ai depus ca martor... Tu m-ai condamnat. Şi-atunci, pentru mine, tu te-ai condamnat singur. Şi prietenia, şi faptul că eram rude, tu le-ai aruncat, ca să scapi! Pentru asta nu te iert.

ELIZEU: Nu-i adevărat nimic... Mă invidiezi, mă invidiai şi atunci, pe ascuns, că scriam, că aveam succes la fete... Şi tu erai căsătorit şi cu copii... Simţeam...

TUDOR: M-ai trădat ca să devii o glorie a scrisului? De teamă c-o să te ratezi în puşcărie m-ai trădat? Ori c-o să devii impotent? Ai şi-acuma succes la femei?

ELIZEU: Am. Şi nu te-am trădat... îmi pare rău că m-ai jignit, mai bine plecam la Pălădescu...

TUDOR: Te-am jignit? că ţi-am spus adevărul? Dar eu c-am stat douăzeci de ani...? Te-am jignit?!

GILDA: Ce să cauţi la Pălădescu?

VICTOR: Dar e frate de spirit cu Pălădescu, şi ăsta, pentru gloria lui, taie în carne vie...

ELIZEU: Nu e o oră propice pentru explicaţii... Fiecare a băut destul alcool. Spiritele aţâţate de alcool... Pălădescu, repet, e cinstit... A suferit şi el destul pân-a ajuns ce este...

VICTOR: Toate drumurile sunt presărate cu jertfe, a zis un înţelept. Cu suferinţele altora, cred.

ELIZEU: Cu suferinţe personale... Nici eu n-am trăit pe roze. Şi eu am suferit.

TUDOR: Tu n-ai suferit. Te-ai adaptat. Chiar fără să crezi, da, da, fără să crezi, te-ai adaptat. Altfel, nu ţi-ar fi frică

de mine. Eu sunt o oglindă, îţi pun în faţă această oglindă… Dar de ce nu te recunoşti? De ce nu recunoşti? Altceva nu ţi-am cerut, decât să recunoşti!

ELIZEU: Să recunosc fanteziile tale?! Mâine o să mă obligi să recunosc altceva! La infinit.

TUDOR: Deci nici acuma nu vrei să suferi, matale, orgoliul nu te iasă… Şi frica… Te-ai adaptat… Dar chiar dacă oamenii mor, nu toate mor cum am dori noi să moară. Fantezii? Nici asta nu-ţi aminteşti, cum am jucat într-o după-amiază fotbal, când eram studenţi, şi tu m-ai lovit la dreptul de n-am mai jucat aproape o lună?

ELIZEU: Ba da, mi-amintesc… Te-am lovit aşa, din joacă… La un meci se-ntâmplă… Nu te-am lovit fiindcă erai mai bun ca mine, cum ai susţinut tu, doar amândoi jucam prost…

TUDOR: Nu eram mai bun, dar poate aş fi putut fi. În orice caz, te deranja jocul meu…

ELIZEU: Fleacuri tinereşti! Te-am lovit din joacă, nici măcar nu credeam c-o să şchioapeţi…

GILDA: Şi pe mine tot din joacă ai vrut să mă pasezi lui Pălădescu ieri?

ELIZEU: Te-am prezentat. L-am întâlnit întâmplător şi…

GILDA: Cunosc eu întâlnirile astea întâmplătoare… Şi regizorului tot întâmplător… M-ai pasat, ăsta-i cuvântul, mi-a spus-o el, când s-a căsătorit cu mine… S-a-ndrăgostit de mine şi mi-a spus cum de fapt la început a vrut numai să se culce cu mine. Şi tu, pentru o sticlă de şampanie mi se pare, în joaca, ai zis c-o să fiu a lui…

ELIZEU: Mortul e mort, poţi să pui orice pe seama lui.

GILDA: E mort, dar eu sunt vie. Ce spun eu nu contează?

ELIZEU: Ştie toată lumea ce fel de fiinţă eşti.

GILDA: Ce fel de poamă, adică…

ELIZEU: Poamă, dacă vrei. Toată ziua… Nu te mai interesează nimic altceva, nu mai citeşti nici măcar o carte.

GILDA: La vârsta mea? De ce să mai citesc în cărţi ce fac

alţii, când ce fac ei pot să fac şi eu? Sunt o poamă, da, dar care-a fost primul ins care s-a culcat cu mine? Din joacă? Cine a venit într-o zi de vară la mine în cameră şi s-a băgat sub plapumă, zicând că-i este frig? Şi-a început să mă mângâie cu palmele peste sâni şi peste coapse, şi să mă sărute din joacă pe urechi şi pe buze... Cine m-a sărutat între sâni, din joacă, şi din joacă mi-a atins cu mâna chiloţii, cine? Cine, unchiule Elizeu? Nu tu? *(Elizeu se îndreaptă spre toaletă.)* Iată cum am ajuns poamă, din scârbă faţă de acest unchi pocăit, de-asta am fugit de-acasă şi m-am culcat cu cine-am vrut, să nu te mai văd. *(Elizeu intră la toaletă.)* Din joacă... Dar din joacă poţi să şi mori, auzi, nu te-ascunde!

OCTAVIA *(intră urinată de Veturia):* A vorbit regele la radio. Chiar acuma! Ne-a urat sănătate! *(Se închină.)* Doamne, regele cred că e nebun! Numai prostii a vorbit. Zicea că se-ntoarce, drăguţu!

VETURIA: Şi Dragoş striga: Trăiască nu ştiu cine!

OCTAVIA: Hai mai bine să cântăm „Mulţi ani trăiască*. Tot n-am cântat... Timpu nu se-ntoarce, că nu e fus, aşa a spus şi Dragoş, este?

VETURIA: Care Dragoş?

OCTAVIA: Dragoş, grasul! De la Sibiu!

VETURIA: N-am auzit de el.

OCTAVIA: Lasă, că-ţi aminteşti tu. *(Cântă* Mulţi ani trăiască! *împreună cu Veturia.)*

GILDA: Acuma de ce s-a ascuns acolo?

ION: Acolo, la Pălădescu, totuna e.

TUDOR: Elizeu, nu te-ascunde, vino afară!

VICTOR: Toată viaţa şi-a ascuns şi numele, tot timpul a semnat în reviste nu cu numele lui, a semnat Elizeu Pedestru. Până şi noi îi spunem Elizeu, nu-i mai spunem pe numele adevărat.

ION: Serios, ce-o face acolo?

VICTOR: Scrie critică literară! Numai acolo se poate concentra. *(Octavia* şi *Veturia cântă* Mulţi ani trăiască!

Ion forţează uşa de la toaletă şi o deschide. Se văd picioarele lui Elizeu, atârnând. S-a spânzurat.)

VICTOR: Ce ţi-e cu criticii ăştia, întotdeauna îţi strică buna dispoziţie!

ACTUL II

După puţin timp. În scena sunt numai câţiva dintre protagonişti.

VICTOR: A murit ca să ne strice petrecerea de revelion. Şi ca să nu se mai bucure nimeni de venirea tatei. A mai fost un caz. La Galaţi, bineînţeles. Elizeu mi l-a povestit. Dacă nu mă-nşel. Doi vecini de apartament nu se-nţelegeau în ruptul capului. Într-o zi, unul se căsătoreşte. Şi, bineînţeles, nu-şi invită vecinul la nuntă. Trebuie să spun că aveau un hol comun. Seara, la nuntă, în camerele fericitului soţ, gălăgie, dans, cântece... Vecinul bătea cu pumnul în perete! Dar nu-l lua nimeni în seamă. Şi atunci el s-a răzbunat pe vecin: s-a spânzurat în hol. Şi le-a stricat toată petrecerea.

ION: Sinistru. Un idiot.

VICTOR: Ce să facem cu el? Chemăm procuratura?

AUREL: Cred că nu e cazul... O să înceapă imediat ancheta.

VICTOR: Da, să mai amânăm, să-l mai lăsăm pe Elizeu să se bucure că noi n-o să putem mânca curcanul şi c-o să discutăm numai despre el... Pe mine nu mă deranjează nici mort, cum nu mă deranja nici viu. Dacă Elizeu ar fi vrut să vadă un procuror, nu intra dincolo... Să-l mai lăsăm acolo, dacă n-a dorit să vadă un procuror... *(Sună telefonul.)* Alo! *(Lui Ion.)* Pălădescu...

ION: Nu sunt aici.

VICTOR: Nu este aici... Nu, nu eu vă comunic asta, el... El spune că nu-i aici. Nu e beat, de ce să fie beat? Să-l felicit? Să-i spun că sunteţi cu inima şi sufletul lângă el? Îi comunic, sigur. Dar mai bine aţi fi cu inima şi sufletul lângă Elizeu! Sigur, sunteţi prieteni... Da, salut... *(Închide.)* Are o voce dulceagă... Şi un limbaj de servitoare slugarnică... *(Bate în uşa de la toaletă.)* Elizeu, Pălădescu e cu inima şi sufletul alături de tine!

VETURIA: Elizeu unde-a plecat?

OCTAVIA *(care-a intrat odată cu Veturia):* Lasă-l în plata Domnului... Mai bine să-ţi explic cum se joacă *twist-ul. (Au rămas ele singure în scenă.)* Te laşi cu toată greutatea pe un picior şi cu vârful celuilalt picior faci aşa ca şi cum ai strivi un vârf de ţigară. Iar mâinile ţi le mişti ca şi cum te-ai freca pe spate cu un prosop...

VETURIA: Trebuie să-l învăţ şi pe Costaiche hora asta... Costaiche nu ştie decât sârba, nici tangoul nu-l ştie... Când plecă adineaori la gară, nu uită să bea o sută de ţuică, nu uită niciodată ţuica. Dar paşii la tangou îi uită.

OCTAVIA *(se rujează, se piaptănă):* Tu, Veturie, toate le ţii minte. Ioai, ţucu-ţi memoria ta! *(O sărută, apoi iarăşi se piaptănă.)*

GILDA *(intră):* V-am spus să nu mai staţi singure... Of, ţara arde şi dumneata te piepteni.

OCTAVIA: Mâine dimineaţă mă întâlnescu cu... cu el...

GILDA: Cu... cu cine? A... şi unde vă-ntâlniţi?

OCTAVIA: Pe floaştăr. Fato, parcă era vorba să te măriţi şi tu cu unu' din Belgrad.

VETURIA: Cu un pictor. Avea casă, maşină, bani.

OCTAVIA: Dac-avea, nu se ducea Gilda?! La Belgrad?! N-avea nimica, nici casă, nici bănuţi, nici taxi...

GILDA: E adevărat. Avea. Era din Belgrad, avea casă, avea maşină, avea bani, dar avea şi nevastă.

PLATON *(intră cu Victor*): Pe Elizeu pot să-l duc eu la morgă. E aproape. Îl iau în braţe, sau pe spinare, şi-l

transport. Sunt obişnuit. Era nebun, eu îl suspectam de mult. Şi cu nebunii procuratura e mai largă…

VICTOR: Lasă-l aici. Aşa vrea Aurel, nu ştiu de ce. Adică sper că de teamă de scandal. E bine unde stă Elizeu. „Pe critici, istorici… la umblătoare!”

OCTAVIA: Ioai, Victore, nu ţi-e ruşine de Dumnezeu?

VICTOR: Marele Flaubert a zis, nu eu. Flaubert, clasic al literaturii universale.

OCTAVIA: Multe porcării mai spun şi clasicii ăştia. Mai mi-ai spus tu, Victore, de un clasic d-ăsta care atâta o sămălit singur cum e cu lumea şi atâta tot o judecat, până hapt! o bolunzit de cap!

VICTOR: Elizeu n-o bolunzit. El era demult tâmpit. Valsa prin literatură teribil. Şi cel mai tâmpit obicei e să susţii nişte lucruri pe care toată lumea le ştie altfel. El minţea cu patos…

PLATON: Era nebun…

TUDOR *(din uşă, auzind ultimele replici):* Crezi?

PLATON: Sunt convins.

GILDA: Tu pe toată lumea o consideri nebună.

PLATON: Din asta trăiesc… Din nebunia lumii, şi dacă n-aş crede în ea, m-aş face stomatolog.

AUREL: Elizeu nu era nebun. Se temea de faptele lui… Laş! Trebuie mers până la capăt… cu orice risc, când începi o bătălie.

PLATON: Era nebun.

VETURIA *(Octaviei):* Şi-i spun în fiecare dimineaţă lui Costaiche: izmene groase, pe picior, cum are Rigoletto, c-aşa poartă toată lumea acuma — Rigoletto, el nu. Mă, îi spun, e frig, că regiunea noastră e între munţi şi aici soarele e scurt. Răsare târziu şi apune devreme, soare scurt…

PLATON *(lui Tudor*): Vedeţi, fiecare om e nebun în felul său… *(I-o arată pe Veturia.)* Dânsa are minţile rătăcite… Mereu pluteşte în fericire, mereu vorbeşte cu Costaiche, totul în mintea ei e fermecător când

vorbeşte despre Costaiche, uită toate mizeriile, uită frigul, munca, şi e fericită... Mintea dânsei rătăceşte fericită prin amintiri... Ea crede că trăieşte Costaiche, că a vorbit adineaori cu el.

TUDOR: Crede?

PLATON: Da, crede că i-a pregătit mâncarea, i-a dat indispensabili Rigoletto...

TUDOR: Costaiche a murit?

AUREL: A fost împuşcat, în munţi, de nişte bandiţi. Era şef de staţie... N-a vrut să oprească un tren important... L-au lichidat. Era iarnă... *(Tudor merge la Veturia.)*

OCTAVIA: Nu se pricepe la fotbal Veturia... *(Lui Tudor.)* Deloc. Şi doar a văzut cu mine la televizor toate meciurile, şi România—Portugalia, şi Internazionale—Dinamo... În minutul unu, Veturio, nu-ţi aminteşti? Pîrcălab a luat mingea, a ţâşnit pe extremă ca un bolid şi dintr-un unghi dificil a tras puternic făcând inutilă intervenţia portarului portughez: 1: 0 pentru noi...

PLATON: În ce minut a marcat Mateianu când era la Ştiinţa-Cluj golul victoriei în poarta Farului?

OCTAVIA: În minutul 73, dintr-o pasă primită de la Petru Emil...

GILDA: Ştie tot, şi totuşi e virgină.

OCTAVIA: Sunt. Şi mă mândresc cu asta. *(Veturiei.)* îmi face un contabil curte... *(Sunt singure.)* Ce zici, să mă las păngărită de el? Să mă dau lui?

GILDA *(neîntrebată)*: Nu. Mai abţine-te. Dac-ai stat atâta timp, mai ai răbdare până găseşti pe cineva să te ia de soţie.

OCTAVIA: Trebuie să vină.

GILDA: Vine! Vine! Făt-Frumos...

OCTAVIA: Cavalerul visat de mine e ca Făt-Frumos... Vreau să fiu pură şi intactă în noaptea nunţii. Şi fecioară!

PLATON *(lui Aurel):* Ştie toate formaţiile de fotbal din ţară. Şi citeşte „Sportul popular” zilnic...

AUREL: Şi Ion citeşte „Sportul popular” zilnic.
OCTAVIA: Imaculată… *(Iese cu Veturia.)*
GILDA *(lui Platon);* O s-o ia mutu! Nenorocita! S-a gândit toată viaţa la o prostie: să fie imaculată! Femeia trebuie să fie la nivelul secolului. La nivelul bombei atomice. Să atragă, să subjuge, să distrugă. Femeia trebuie să fie radioactivă. Hai, Platon, să te-nvăţ cum se mănâncă curcanul!
PLATON: Nu, mersi, sunt sătul… Aş dori un vin…
GILDA: Hai să-ţi dau vin! *(îl trage* de *mină după ea. Ies.)*
TUDOR: îngrozitor!
AUREL: Ce-i îngrozitor?
TUDOR: Totul s-a schimbat. Totul e altfel decât m-am aşteptat.
AUREL: Ce voiai? Gilda e târfă, voiai să fie fecioară? Trebuia să fi rămas acasă, să ai grijă de ea.
TUDOR Oricum, atâta vreme cât Elizeu…
AUREL: Te poţi lua după spusele Gildei? Dacă a minţit?
TUDOR: Dacă minţea, Elizeu nu…
AUREL: Nu din cauza ei… Din cauza dumitale! Da, da, a ameninţărilor dumitale! Omul o fi avut păcate… Posibil. Dar pentru meritele de-acuma i-au fost iertate.
TUDOR: Atunci înseamnă că şi pe mine m-ar fi iertat, acum, dac-aş fi fost liber. *(Intră, discret, cu un pahar în mâna, Victor.)*
AUREL: Fiecare ins e dator să aibă grijă de libertatea sa.
TUDOR: Dar când ea nu mai depinde de el? De-a mea a avut grijă Elizeu… Dacă Elizeu… Nu v-aş fi găsit aşa, fiindcă n-aş fi plecat…
AUREL: Lasă-l pe Elizeu, nu numai el… Şi-apoi n-are rost să faci pe dezamăgitul… Bărbatul a venit acasă, dar nu dintr-un război unde s-a sacrificat apărându-şi ţara, şi familia, ci dintr-o puşcărie unde-a fost trimis pentru că voia să distrugă ţara, şi-acasă nu şi-a găsit soţia trăind cu noul rege, ca în tragedii, trădându-l, ci şi-a găsit aceeaşi soţie fidelă, care a ţinut familia pe umerii ei,

sacrificându-şi viaţa, ţine minte! Aşa s-ar putea începe povestea… Nu ca în tragedii. Deci, să nu facem „tragedii”, tată, dacă zici că-mi eşti tată.

TUDOR: Am găsit un fiu ostil, şi asta e mai rău… Că e din sângele meu.

AUREL: Dar nu şi din convingerile tale. Nu am nicio idee reacţionară, şi nu sunt duşmanul acestui timp.

TUDOR: Vrei să mă dai pe uşă afară?

AUREL: Am spus doar că nu sunt duşmanul…

TUDOR: Din moment ce-am fost eliberat, statul a considerat convingerile mele inofensive, chiar dacă ele ar mai exista… Şi ar spera la o adaptare, a mea, dacă nu la convingeri noi… În orice caz, îmi dă posibilitatea să fiu mu, să trăiesc în libertate. Ori te încurcă libertatea mea?!

AUREL: Ca să fiu sincer, am trăit şi fără dumneata, pe propriile noastre picioare, de ce ne-ai încurca? O bucată de pâine nu-i o problemă astăzi.

TUDOR: Pot să muncesc, n-o să cerşesc de la nimeni… Am şi un loc de muncă asigurat…

AUREL: Deci eşti fericit! Atunci de ce ziceai că e îngrozitor? Ori vrei să ne terorizezi cu ideile dumitale pe toţi?

TUDOR: Cum să vă terorizez?

GILDA *(intră, strigând):* În genunchi, în genunchi! *(Apare Platon, mergând în patru labe.)* Aşa, dacă zici că mă iubeşti! Aşa-ţi trebuie…

AUREL: S-a-mbătat?!

GILDA: Platon nu se-mbată niciodată! E nebun!

PLATON *(se ridică. Lui Tudor)*: Fiecare e nebun, în felul său, cum v-am mai spus. Gilda n-are mintea smintită, căci vedeţi ce orgolioasă e şi cum mă pune să merg în patru labe. Ea simţurile le are sărite din ţâţâni, deplasate — ca să nu zic nebune.

GILDA: De-aceea sunt „setoasă” de iubire, înţeleptule?

PLATON: Sete, da, sete, o sete organică, o sete fără voia

ei, ca vara setea de apă într-o zi cu arşiţă cumplită.

AUREL: De ce nu-i este sete de învăţătură?

PLATON: Ea e bântuită de soare, de dragoste, e nebună — dacă vreţi…

MAMA *(din prag)*: Tudore, nu ştiu ce vrea mutul… *(Tudor o urmează.)*

PLATON *(lui Aurel)*: Şi eu nu sunt pentru ea ca apa, potabil.

GILDA: Apa care mă astâmpără, dar odată băută, vreau altă apă, căci apa n-are nume pentru mine, cum n-au nici bărbaţii. Apă chioară. Apă, pentru arşiţa ce mă omoară!

PLATON: Ard simţurile în ea ca-ntr-o lupoaică. Dacă s-ar fi făcut artistă de teatru, poate ar fi ars ca o făclie pentru întreaga lume!

AUREL: Dar aşa arde ca o femeie oarecare. Şi asta din cauza tatei. *(Tudor a intrat urmat de Mut, şi-a auzit.)* Apă, materie primă! *(Gildei.)* Şi te mai şi lauzi.

GILDA: Mă laud, mă laud cu bărbaţii! Mă laud eu. Eu cu banii daţi pentru raclaje mi-aş fi cumpărat de mult maşină, cu asta mă laud! Mă laud, fiindcă sunt însărcinată! Pentru prima dată! Şi voi fi mamă! Port în pântece un copil. Pentru el l-am chemat pe Moş Gerilă, vreau să fie fericit din noaptea asta de revelion! Am un copil, Aurele! N-o să mai fiu singură la bătrâneţe. Şi n-am să mai stau cu tine în casă. Şi dacă te mai aud că pe mama copilului meu o faci târfă, îţi ard ochii cu vitriol! *(Iese.)*

AUREL: Fâs! Are dreptate Platon, are nervii deplasaţi. Sunt sătul de pisici aflate în călduri! Vreau linişte! Asta vreau, să pot trăi măcar o jumătate de oră în linişte, măcar În noaptea Anului nou.

VICTOR: Linişte! Pentru burta frăţiorului, faceţi linişte! Să aibă şi el plăceri, sărmanul. Frăţiorul şi-a pierdut echilibrul, de strigă: linişte! Te temi de ceva?

AUREL: Mă tem de prostia ta… De ce să mă tem?

VICTOR: Dacă vrei linişte, înseamnă că nu-ţi place ceva... Poate nu-ţi convine că a venit tata din... S-ar putea să te dea afară de la combinat... N-ai scris în autobiografie că tata e la închisoare...

AUREL: N-am ştiut că trăieşte... Am scris că e mort. Aşa mi-a spus mama.

VICTOR: Aşa ţi-a spus, dar ştiai că nu este aşa. Ţi-a spus că e mort, ca să n-ai neplăceri, în facultate...

AUREL: Mamă, mi-ai spus să scriu că e mort?

MAMA: Da.

AUREL *(lui Victor)*: Acum ce mai doreşti? Şi mama a divorţat în acest timp de tata, ca să n-aibă nici ea neplăceri la slujbă. Este, mamă?

MAMA: Da.

VICTOR: Dar ea ştia că tata n-a murit. Şi ştiai şi tu precis. Ai scris: mort, ca să uiţi şi atât cât ştiai despre el, să ai libertatea întreagă, să nu te mai împiedice el! Şi acum el e viu, a venit şi te împiedică, de aceea ceri linişte. Nu din cauza Gildei.

AUREL: N-am de ce să mă tem pentru greşelile tatei. Nu eu le-am săvârşit.

VICTOR: Nu te temi? Să zicem. Dar te temi că te vor da afară pentru nesinceritate.

AUREL: Ce fel de nesinceritate?! Aiurezi!

VICTOR: Oare?! Aminteşte-ţi pentru ce l-aţi dat afară din facultate pe colegul vostru Luchian? Pentru că taică-său fusese chiabur? Nu, că nu se mai purta chiaburia... L-aţi dat afară pentru că el nu declarase că taică-său a fost chiabur, adică pentru nesinceritate. Tu ai inventat cuvântul ăsta, nu-ţi aminteşti ce mândru erai de el? Pentru nesinceritate vei fi dat şi tu afară, de asta te temi. Vrea linişte! Adică noi să ne ţinem limba, şi tata eventual să facă aripi, să umblăm plini de rahat ca frăţiorului să-i meargă bine! Asta-nseamnă linişte: să tacă toţi, ori să crape. Degeaba spui că Gilda din cauza tatei s-a ratat. Tu de ce nu te-ai ratat?

AUREL: Eu am muncit.

VICTOR: Tu ai ajuns inginer, te-ai realizat, eşti cineva, dar ca om eşti de-o mie de ori mai ratat decât Gilda. Tu ai minţit tot timpul. De ce l-ai acuzat pe Luchian de

nesinceritate faţă de U.T.C.? De ce? Ca să vadă toţi că tu eşti sincer ataşat comunismului şi că tu n-ai putea săvârşi o asemenea murdărie.

AUREL: Luchian şi furase din cămin fâş-fâş-uri.

VICTOR: Trebuia judecat numai pentru furt...

AUREL: Tu nu mă poţi judeca, eşti invidios pe mine că mi-am terminat studiile... Ai îmbătrânit degeaba, vorbeşti fără să faci nimic... Eu nu mă tem de nimeni. Îmi fac datoria zilnic, muncesc pentru oameni, pentru stat, ca un soldat...

VICTOR: Ca un soldat plătit. Nu convins că poate muri în luptă. Lupţi, dar fără să rişti o moarte.

AUREL: Ce moarte? Bazaconii.

VICTOR: O credinţă, adică. Nu te face că nu înţelegi. Cei care se angajează într-o luptă în care cred se gândesc şi la o moarte posibilă... Comuniştii, luptând, crezi că nu s-au gândit la moarte?

AUREL: Să lăsăm... Tu n-ai de unde să cunoşti asemenea probleme... Eu muncesc, lupt ca oamenilor să le fie mai bine.

VICTOR: Lupţi, dar fără să rişti, ţinând la viaţa ta, la postul tău. Să nu te dea afară. Ca un soldat care nu va muri niciodată în luptă, căci nu-l interesează cauza ei, ci ce primeşte, şi dacă are maşină la scară... Tu eşti un burghez care trăieşte în socialism, liniştit, satisfăcut, uitând că toată bunăstarea ţi-o datorezi muncii altora, bunurilor produse de un combinat socialist.

AUREL: De ce mă ponegreşti, ca să vadă tata, şi toţi, că eşti bun şi drept ca un sfânt? De ce mă urăşti, Victore? De ce minţi?

VICTOR: Nu mint. Eşti convins şi tu că nu mint. Pentru mine, minciuna e moarte. Am cancer, Aurele, şi ştii că eu nu mint, că de când am cancer nu mai mint pe nimeni, nici măcar pe mine nu mă mai mint.

TUDOR: Victore, poate nu e adevărat... Ai auzit ce-a spus Ion despre Pălădescu... Poate vreun doctor...

VICTOR: Am. Zace în mine, creşte ca o floare. Şi atâta timp cât mai. Trăiesc, trebuie să spun adevărul.. N-am nimic de pierdut şi aş fi laş dacă şi în aceste momente n-aş spune ce cred. Dacă şi ou moartea în mine aş fi mincinos, conformist, linguşitor... Nu, n-ai nicio teamă, nu mi-e frică de moarte... Şi nici de boală. Ea m-a ajutat să-mi regăsesc propria fire, propria mea fiinţă... Am renunţat la toate convenţiile morale, sociale, şi mi-am găsit propria mea matcă, autenticitatea mea: care e un imens pustiu, o imensă Sahară!

TUDOR: Poate chiar boala te face să te simţi pustiit, dezamăgit...

VICTOR: Dar nu sunt dezamăgit, nu. Cancerul m-a făcut să fiu om întreg, cum m-am născut, fără laşităţi, fără ambiţii ca Aurel... Când nu mai ai nicio şansă, nicio speranţă în lumea asta, când ai în faţă sigură moartea, nu mai ai niciun motiv să te lupţi, cum zice Aurel că se luptă, să minţi, cum ne-a minţit mama ca să nu disperăm, să trădezi, cum a trădat Elizeu... *(Intră Ion.)* Cât timp trăieşti, sinceritatea e o prostie, dacă nu chiar o piedică în drum, sau o crimă. Trăind, speri să te-aranjezi, şi nu poţi fi întreg... Sunt sincer ca în faţa ultimei spovedanii.

ION: Adică poţi fi om numai cu câteva luni sau clipe înainte de a muri?

AUREL: Sinceritatea ta e neputinţă, e teama de-a te ocupa serios de ceva. Te-ascunzi în spatele bolii ca să nu faci nimic. Boala ţi-a dat motiv ca să fii leneş şi obraznic cu toată lumea. Cine-ţi poate răspunde, cine poate jigni un bolnav? Te bazezi pe faptul că toată lumea se teme de ea, cum se temea înainte de tuberculoză. Ah, melodramele astea cu moartea! Dama cu camelii şi-ar face azi penicilină! Şi-ar rezolva totul. Mâine n-o să mai fie nici cancerul o problemă. Şi, la urma urmei, chiar dacă eşti bolnav, de unde crezi că ai dreptul să jigneşti pe toată lumea făcând pe omul care

spune adevărul, care e obligat să spună „adevărul”, ca să fie sincer cu el însuşi?

VICTOR: Dar eu nu te jignesc pe tine, Aurele. Tu te simţi jignit. Dacă un lucru nu-i adevărat, nu poate fi jignitor. E un cuvânt de laudă. Dacă eu spun: Aurel e om cinstit — tu te simţi jignit, fiindcă ştii că nu eşti cinstit. Dacă spun: Ion e cretin — el râde, o ia ca o gluma, fiindcă nu se simte jignit.

AUREL: Dar tu spui: Aurel e necinstit! Ion nu e cretin! Spui ce gândeşti tu, nu ce-am crede noi.

VICTOR: Adevărat, spun ce cred. Şi dacă e adevărat ce spun, te superi. Vezi, turbi şi-acuma de supărare! înseamnă că degeaba Dama cu camelii şi-ar face penicilină, ea s-ar putea vindeca, tu nu.

AUREL: Mai bine sănătoşi, puternici şi laşi. Suntem mai utili lumii decât cei bolnavi şi sinceri. Sinceritatea ta nu-i decât un fel de laşitate care nu mai dă randament. Înainte de-a fi bolnav, tot neisprăvit erai, tot fără nicio meserie erai, ca şi-acum. Dar atunci mă tapai de bani şantajându-mă ca un escroc, spunându-mi pe faţă că dacă nu-ţi dau un pol, sau o sută, sau o mie, cum ţi-era cheful, mă spui nevesti—mi că m-ai văzut c-o nemţoaică, ori că mă torni la cadre că tata e în puşcărie şi trăieşte. Vezi, din tata tu ai făcut un motiv de şantaj... Şi-acuma-l faci pe Cristos care spune adevărul.

TUDOR: De cine ţi-e frică, Aurel?

AUREL: De nimeni, nu te lua după aiurelile lui Victor, îi place să facă pe cavalerul sinceităţii!

TUDOR: Vedeţi, pe vremuri şi eu scriam... Nu ştiu dac-aş fi ajuns cineva. Dar era o posibilitate. Câţiva colegi de-ai mei de facultate, nu dintre cei mai străluciţi, au fugit în Franţa. Şi unii dintre ei s-au realizat. Unul e chiar o mare personalitate!

AUREL: Tu de ce n-ai fugit?

TUDOR: Vă aveam pe voi. Şi nu mă temeam de nimic

„credeam că totul se va schimba. S-a schimbat, dar poate prea târziu pentru mine. Nu m-am temut. Cei care se tem, se pare că se realizează mai bine... Tu, Aurel, se pare că vei realiza fapte nemaipomenite.

VICTOR: Poate-o să ajungă director general, ori o să descopere ceva. Premiul Nobel îl aşteaptă, acum se dă şi celor din ţările socialiste, mai ales în ştiinţă...

AUREL: Şi totuşi, când te temi, nu e bine... înseamnă că poţi face orice, ca să-ţi ajungi scopul.

PLATON *(intrând cu Gilda)*: Sau poţi ajunge la nebuni. Cine are gânduri prea multe este clientul meu.

TUDOR: E bine să ai gânduri... Uite, la puşcărie nu mai aveam niciun gând. Totul era asigurat, totul ştiut. Nu mai aveam nici gânduri c-o să păţim ceva. Nu ne mai temeam.

AUREL: Dar nici nu mai speraţi...

TUDOR: Nu, speranţă aveam, speranţa nu se pierde. Dar tu te temi, Aurele, prea tare te temi, de parcă n-ai fi liber. *(Mama iese, scârbită.)*

VICTOR: Nici nu e, tată. Faţă de el nu e liber, întâi şi-ntâi.

AUREL: Numai proştii sunt liberi cu desăvârşire şi fericiţi. Proştii sau cei care fac pe bolnavii. Eu nu sunt fericit, e bine? *(Intră Mutul, urmat de Octavia şi Veturia.)* El e fericit!

TUDOR: Nu râde, Aurele!

AUREL: El e fericit! S-a jertfit pentru o cauză, poate, de ce n-ar fi fericit? Poate e un martir!

TUDOR: Nu-ţi bate joc, Aurele, că te plesnesc!

AUREL: în casa mea? Dar cu ce drept? în primul rând nici nu ştiu sigur dacă-mi eşti tată sau nu. Poate eşti doar un ibovnic de-al mamei din tinereţe.

TUDOR: N-o jigni pe mama, Aurel!

AUREL: Dar n-o jignesc. Îmi spun o părere. Dacă Victor are dreptate să-şi spună părerile, eu n-am? Poate mamei i s-a urât să trăiască singură şi ne prezintă astă-seară pe-o cunoştinţă a ei din tinerele, zicând că e tatăl

nostru. Cine-ar putea spune că nu e? Doar noi nu-l cunoaştem.

VICTOR: Elizeu îl cunoştea…

AUREL: Elizeu era fratele mamei. Putea să spună el altceva decât mama? întrebaţi-l! Elizeu, cine este omul acesta? Tăcere. E tatăl nostru, Elizeu? Iarăşi tăcere! Dacă mama o să ne spună că Mutul e tatăl nostru, Mutul el Poate s-a săturat şi mama să fie singură la bătrâneţe.

GILDA: Dar actele…

AUREL: I-a cerut cineva actele? Dar actele se pot aranja, sunt sute cu numele nostru în ţară. Iar de n-are acte, o să spună că de fapt el e tatăl nostru adevărat, nu cel din acte.

TUDOR: Mai bine nu intram în casa asta.

GILDA: Tată, nu te lua după el. De-ar putea, nici pe nor nu ne-ar recunoaşte ca fraţi, îl deranjăm, îi stricăm prestigiul. Eu, mai ales.

AUREL: Nu trebuie să te superi… Nu semeni cu niciunul din noi la înfăţişare, la fizic… Şi sunt atâţia escroci astăzi, de te poţi aştepta şi ca unul să se dea drept tatăl tău… Ar mai ciupi bani, ar avea căldură, linişte… Plus că-şi mai aduce şi-un prieten „pe care din precauţie, ca să nu spună, năzbâtii şi să se demaşte cumva, îl prezintă drept mut. (M*utul îi face semn lui Tudor că vrea să plece.) Ş*i după ce se satură, face şi nazuri şi vrea să plece.

TUDOR *(Mutului, făcându-i semn să stea pe scaun):* - Stai, nu pleci nicăieri. Nu uita, Aurele, că pot pleca definitiv. Dar atâta timp cât stau aici, eu sunt stăpânul de drept al acestei case.

AUREL: Stăpân, ce-i aia stăpân?

VICTOR: Tată, nu te enerva, aşa e el, sâcâit, îi scoate pe toţi din răbdări, ca să aibă ultimul cuvânt. Să se impună, să se teamă toţi de el. Vrea să aibă ultimul cuvânt, aşa s-a învăţat, aşa face şi la combinat. Ultimul

cuvânt e al celui care are dreptate.

AUREL: Eu nu cred că eşti tatăl meu! *(Veturia, Octavia, Platon ies.)*

GILDA: Platon, nu pleca. Nu vrei să-l consulţi pe iubitul nostru director?

PLATON *(ieşind):* Inutil! Cunosc şi boala asta. De fapt, nebunii râd unii de alţii, şi între ei stabilesc chiar grade. Există şi la ei o ierarhie şi o disciplină. E mai greu până se instaurează. Apoi nebunul cel mare... Peştele cel mare îl înghite pe cel mic... Sau, cum se mai spune în popor, îi face altceva... *(Iese.)*

AUREL: Lasă-l dracului de idiot! *(Lui Tudor, serios*, *vorbind ca între bărbaţi.)* N-ai nicio mărturie că eşti tatăl nostru!

TUDOR: Vă am pe voi.

AUREL: Dar noi nu te recunoaştem, şi nu-ţi semănăm.

GILDA: Eu îl recunosc!

AUREL: Mersi! Se vede că-l cunoşti de minune! Când a intrat, te-ai şi dat la el ca o târfă!

TUDOR *(urlând)*: Sunteţi copiii mei!

AUREL: Toţi suntem nişte cârnaţi! Nu-ţi semănăm, chiar de-am fi din sângele tău. Cârnaţi! Timpul e o maşină de tocat, nimic n-a mai rămas din pretinşii tăi fii, toţi suntem cârnaţi. Timpul ne toacă şi personalitatea, dacă o avem, ne amestecă şi ieşim în rând, aliniaţi, piperaţi, afumaţi şi utili! Buni de pus în galantar! Buni de mâncat, de către alţii! De această viaţă, pe care o slujim ca pe-o curvă!

GILDA: Nu te ştiam filosof, te ştiam doar cârnăţar! poate-aşa vrei tu să faci cu oamenii ce-i ai în subordine. Pe mine n-o să mă toace nicio maşină.

AUREL: Eşti tocată gata! Te-au tocat sute de bărbaţi, că de le-ai şti măcar numele, ai avea în cap o enciclopedie! Ai îmbătrânit, nu te uiţi în oglindă, eşti bătrână şi n-ai realizat nimic şi când mergi pe stradă lumea te arată cu degetul şi chicoteşte!

GILDA: Şi spune: E sora directorului! De aceea nu-ţi convine! Ei, mai bine ce-am fost eu, decât ce eşti tu! Eu n-aş goni pe nimeni din casa mea în noaptea de revelion, în cea mai sfântă noapte din an, n-aş da pe nimeni afară! Pe nimeni! Dar pe tatăl meu, sau pe unul care are curajul, chiar de-ar fi escroc, să ne-aducă bucuria în casă spunând că e tatăl nostru — în niciun caz! Dar ştii şi tu că puşcăriile s-au golit...

AUREL: S-au golit demult... A întârziat. Mai citim şi noi în ziare! Marea graţiere a. Fost demult...

TUDOR: E adevărat... Dar întâi am fost să-i caut acestui om casa, neamurile... *(Îl arată pe Mut.)* Şi n-arii găsit pe nimeni.

GILDA: Nu l-a recunoscut nimeni?

TUDOR: Nimeni.

VICTOR: N-a avut nimeni nevoie de el?

TUDOR: Cine are nevoie de un puşcăriaş?

AUREL: Şi-atunci te-ai găsit bun şi l-ai luat cu tine.

TUDOR: Spune-mi dumneata, chiar de nu mă recunoşti, ca tata, sunt doar mai bătrân... L-am luat cu mine. Ce voiai? Să-l duc din nou la puşcărie?

AUREL: Nu cred că nu se găsea un loc şi pentru el în ţara asta.

TUDOR: Loc, da, dar nu căldură. Şi omul fără căldură omenească nu poate trăi.

AUREL: O să-mi spui că şi la puşcăriaşi ai găsit mai multă căldură decât în inima mea.

TUDOR: Mai multă.

AUREL: Fiindcă sunt intransigent şi nu admit escrocheriile! Vrei să sun miliţia? *(Se îndreaptă spre telefon.)* Vrei să le spun că doi indivizi fac speculă cu sentimente paterne şi cu umanism?

GIIDA: Nu dai niciun telefon, nu ţi-e ruşine? De te-ar auzi mama, ar îmbătrâni cu o sută de ani.

AUREL: Mama e bună, e miloasă...

GILDA: Dar Elizeu îl cunoştea, de-aceea s-a sinucis.

AUREL: Din cauza ta s-a sinucis. Că l-ai făcut de râs. Era un om sensibil, un literat fin şi pudic, un burlac convins, dar care n-a putut rezista învinuirilor tale stupide care-l dezonorau.

GILDA: Dar e-adevărat ce-am spus!

AUREL: N-am auzit niciodată 6 târfă să spună cumva că minte...

VICTOR: Să ne strice nouă cheful s-a sinucis, şi poate temându-se de ce ştia tata despre el...

AUREL: Nu tata, acest om! Poate-l cunoştea demult, ca pe un escroc fără scrupule! Vreţi să dau telefon?

TUDOR: Nu da, plecăm noi.

AUREL: Vedeţi?! *(Lui Tudor.)* Şi unde-o să mai mergeţi?

TUDOR: La hotel, unde-avem bagajele... În noaptea asta părăsim oraşul, nu vă mai deranjăm...

AUREL: Deci recunoşti că eşti un escroc?!

TUDOR: Da, recunosc...

AUREL: Poate c-aţi fost şi la puşcărie... Poate acolo l-aţi cunoscut pe tata şi-aţi auzit de noi.

TUDOR i Da...

AUREL: Şi aţi crezut că a dispărut cumva mama, sau poate o cunoştea şi pe ea... Aţi venit să ne escrocaţi... Ei bine, ca să nu par rău, vă dau banii ăştia, s-aveţi de drum. *(Îi bagă în buzunar banii.)* Sunt două sute, v-ajunge...

TUDOR: Da, ne-ajunge.

AUREL: Dac-aţi scăpat de la puşcărie, să vă pară bine că trăiţi.

TUDOR: Ne pare, dar nu asta e totul, că trăim... Ci ce-am făcut, trăind? Eu, nimic!...

AUREL: Şi Mutu?

TUDOR: O, el e într-adevăr nefericit. Într-adevăr, e mut! A intrat în puşcărie băiat de şaptesprezece ani, după rebeliunea legionarilor. Au fost luaţi mai mulţi din judeţe, nevinovaţi, doar ca să-i aibă la număr... El era orfan, cioban la un legionar... L-a predat, în locul lui fiu-

său… Antonescu i-a menţinut în puşcărie… Apoi a venit războiul… I s-a pierdut urma… Atâta l-au tot bătut, şi-atâta a Urlat, schingiuit, că şi-a rupt corzile vocale… De durere… Din. Bătăi a rămas mut. Nu ştie nici carte, nu ştie să vorbească, nu ştie să se apere… E ca un câine lepădat… N-a avut nimeni timp pentru el…

AUREL: Povestea asta să le-o spui altora. Şi înainte de a-ţi da bani. Eu te-am plătit, nu trebuie să mă mai minţi.

ŢUDOR: Pe cuvântul meu că e adevărat ce povestesc despre el.

AUREL: De ce nu l-au eliberat în ’44?

TUDOR: Crezi că era aşa de simplu? În acte scria: legionar! A fost menţinut. Cine avea timp de ei să-i revizuiască procesul? Vremuri tulburi…

AUREL: N-o să iei apărarea legionarilor…

TUDOR: Nu vorbesc de ei, vorbesc de omul acesta… De-abia acuma l-au eliberat, comuniştii… A intrat puşti şi a ieşit om bătrân. Uită-te la el: nu ştie nimic despre viaţa adevărată, şi nici n-a ştiut. Şi cine e de vină?

AUREL: Istoria…

OCTAVIA *(intră, urmată de Veturia):* Aş vrea să ne jucăm de-a baba-oarba…

VETURIA: Şi eu, şi eu… Să strig: Unde eşti, Chimiţă? Şi tu să răspunzi…

OCTAVIA: Aici, aici… Baba-oarba, aista-i joc.

VETURIA: Unde este, Chimiţă? *(Ies râzând.)*

TUDOR: Istoria… Pe istorie te poţi supăra? Ce-i aia istorie? Timpul? Dar pe timp, pe istorie nu te poţi supăra, ea nu se mai întoarce… Şi dacă omul acesta n-a fost fericit, n-o să fie încântat dac-o să-i spui că urmaşii, poate chiar ai lui, o să fie fericiţi… El n-a fost…

AUREL: Şi ce vrei acuma, să vă mai dau nişte sute?

TUDOR: Nu… Spuneam doar că dintr-o greşeală omul acesta nu este ce-ar Şi putut fi azi… Poate chiar director în locul tău…

AUREL: Ai umor…

TUDOR: N-am. Priveşte-l: e om bătrân! A trăit de pomană! Şi nici acest lucru nu-l ştie! Elizeu, în schimb, a fost legionar şi n-a păţit nimic.

AUREL: Gata cu insultele! Nu ştiu, nu mă interesează ce-a fost cu Elizeu.

TUDOR: Niciodată n-a crezut cu nimic în ceva. El numai a aderat, s-a mulat, ca muşchiul, să trăiască.

AUREL: Am spus: gata! Nu uita cine eşti! Şi cine ai spus că eşti! Substituire de persoană, şantaj, cred că ştii ce cuprind decretele pentru aceste delicte.

TUDOR: Ştiu. Plec.

GILDA: Nu poate pleca fără să dea ochi cu mama!

AUREL: Bine, să dea. *(Lui Tudor.)* Vă lăsăm singuri, pe tine şi pe mama, dar să nu încerci s-o şantajezi, chiar de te cunoaşte cumva... Spune-i Mutului să plece...

TUDOR *(vorbeşte ceva cu Mutu, prin semne. Mutu pleacă):* S-a dus la hotel...

AUREL: Mamă, vino te rog... *(Ies toţi, în afara de Tudor. Mama apare. Mamei.)* Noi trecem dincolo, să bem un vin... *(Iese şi el.)*

MAMA: Tu de ce nu mergi dincolo, Tudore?

TUDOR: Plec...

MAMA: Unde să pleci? Unde e Mutu? De ce-a plecat?

TUDOR: A plecat la gară să-şi ia bilet...

MAMA: Dar nu. Putea pleca mâine?

TUDOR: Întotdeauna e bine să pleci la timp...

MAMA: Şi unde vrea să meargă?

TUDOR: Nu ştiu... Undeva se va găsi şi pentru el o stea... Trebuie să vorbesc cu el, nu-l pot lăsa singur, de aceea plec...

MAMA: Du-te, sau mai bine să te ducă Aurel cu maşina... Vă întoarceţi mai repede şi poate-l convingi să nu plece chiar în noaptea asta... Nu-i bine să te prindă prima zi a anului călătorind, înseamnă că tot anul n-o să stai pe-acasă, şi-ar fi bine să-şi găsească şi el o casă... O să te ducă Aurel cu maşina...

TUDOR: O să merg singur, iau un taxi, să nu-i stric petrecerea... Şi n-aş vrea când o să vorbesc cu Mutu să mai fie cineva de faţă.

MAMA *(privind ceasul):* Primul tren e peste vreo oră şi jumătate, mai ai timp...

TUDOR: N-aş vrea să-l las singur în gară... *(Luându-i mâinile.)* Nu ştiu cum să-ţi mulţumesc...

MAMA: Pentru ce, Tudore?

TUDOR: Pentru tot ce-ai făcut... Ai fost o martiră, mamă...

MAMA: Nu mi-am făcut decât datoria de mamă.

TUDOR *(îngenunche în faţa ei şi-i sărută mina):* îţi mulţumesc, mamă.

MAMA: Tudore, scoală...

TUDOR: Să nu râzi de mine... Tot timpul m-am gândit la această clipă... Vezi, poate Aurel ar râde... N-aş vrea să intre acum, vreau să fim numai noi doi acum... Doar puţin timp, foarte puţin, atâta timp cât să-ţi pot mulţumi... Nu, nu, e adevărat, tu ai dus şi crucea mea de bărbat, odată cu crucea ta de nevastă... Poate ei ar zice că am un limbaj demodat, poate aşa o fi... Dar eu am fost crescut la internat, ne duceau mereu la biserică şi doar ou atâta am rămas şi eu din religie, cu un lucru în care cred: că fiecare avem de purtat în viaţă o cruce...

AUREL *(intră, e surprins):* O, ridică-te, omule, nu fă ca-n filme!

MAMA: Aurele, vrei să-l duci cu maşina până la gară?

AUREL: Îl duc, mamă, şi până la capătul pământului! Dar cât mai repede, că imediat trecem în noul an!

MAMA: Bine, te chem eu... Du-te, Aurele... *(Aurel iese.)* Nu te supăra pe el, i-am crescut cum am putut... Nu sunt manieraţi. Erau mici, atunci... Aurel avea o tricicletă verde, îţi aminteşti? El niciodată n-a mers pe trotinetă, nici când a fost mai mare, ameţea, cădea, nu-şi păstra echilibrul pe două roate... Nici pe bicicletă nu ştie să meargă, nici acuma... Tricicleta i-a plăcut

grozav! Iar Victor, Victor nici nu ştia să vorbească atunci…

TUDOR: Tot timpul te-am iubit… N-ai fost niciodată fericită, niciodată regină în casa asta… Cum ţi-am promis… Îţi aminteşti? Am să te fac regină, îţi spuneam, tu o să fii regina mea, fericită, şi falnică, regina acestei case, regina lumii, nimeni n-o să fie mai fericită ca tine…

MAMA: Da, regină, îmi amintesc… Şi-apoi îmi cântai romanţe… Chitara ţi-am vândut-o demult, când a intrat Aurel la facultate. Ştiu că ţineai foarte mult la ea, dar… Nu, tot am vândut, tot ce rămăsese de la tine. Nu din răutate, nu ca să nu-mi mai aducă ceva aminte de tine şi să mă-nfurie… Deşi, într-o vreme, stiloul şi basca pentru asta le-am vândut, să nu-mi mai aducă aminte de tine, ţanţoş cum stăteai pe cap cu. Basca şi cântai romanţe bătând măsurile cu stiloul… Dar acum sunt fericită, Tudore, acum îi am la masă pe toţi ai mei, pe voi toţi, acum sunt ca o regină… Bine c-ai venit, Tudore…

TUDOR: în fiecare noapte de an nou mă visam acasă… Şi-mi doream, treaz, măcar o oră să vin, să vă văd şi să plec…

MAMA: Îţi aminteşti? *(Cântă încet.)*

Te-aştept pe-acelaşi drum
De altădat’
Ca tu să mă-nţelegi
Că n-am uitat…

TUDOR: Uneori mă gândeam la copii şi-mi ziceam: o, ei, desigur, îşi iubesc tatăl, dar el fiind plecat, ei şi-au făurit o altă viaţă… Şi-au început să-l uite, să nu-l mai amestece de fapt în biografia lor, să-l creadă mort…

MAMA *(îl ascultă, cântând):*

Şi caut urma visului pierdut
Să-l găsesc
Şi să-l mai sărut…

TUDOR: Şi mă vedeam venind acasă... Ei se bucură la început, dar deodată începe să-i cuprindă o frică. Frica...

MAMA: Taci, Tudor, nu aiura, ascultă...

TUDOR: Aşa mă gândeam... Se vor teme... Dacă eu trăiesc, le stric viaţa, biografia, cu biografia mea... Eu sunt pentru ei alt timp, ce-a fost, rădăcina putredă... Eu sunt pentru ei un strigoi...

MAMA: Nu vorbi prostii... Eşti tatăl lor, tu le-ai dat viaţă, n-o să zică nimeni aşa, sunt alte vremuri acum...

TUDOR: Tatăl lor, dar ei au crescut altfel... Şi-atunci aş fi plecat, v-aş fi văzut şi-aş fi plecat în lume, să nu vă tulbur...

MAMA: Vai, ce prostii spui, Tudore!

TUDOR: Aşa mă gândeam... Iar dacă ei s-ar fi înfuriat şi-ar fi vrut să mă. Dea cu forţa afară, ori nu m-ar fi recunoscut... ori ar fi vrut să cheme miliţia, socotindu-mă un escroc...

MAMA *(râde):* Vai, Tudore, Tudore...

TUDOR: Aş fi plecat atunci singur,. Decât să constate miliţia că sunt tatăl lor...

MAMA *(râzând cu hohote):* Vai, tot cu capul plin de păsări eşti, Tudore...

TUDOR: Mi-ar fi fost ruşine pentru ei şi-aş fi plecat, ca şi cum n-aş fi fost niciodată... Şi n-aş mai fi revenit... Să nu-şi închipuie că tatăl lor s-ar fi lăsat atât de adânc jignit, dat afară...

MAMA *(sărutându-l, râzând):* Nu te-ai schimbat deloc, Tudore, tot cu capul plin de păsări eşti...

TUDOR: Mai bine să par în ochii lor un escroc, decât propriul lor tată, atât de adânc... Mai bine să fie mândri de un tată pe care nu l-au cunoscut, cum fiecare e mândru că are un tată, oricine ar fi el...

MAMA: Păsări, păsări, o pădure cu păsări e în capul tău... Romanţa ta... Taci, taci...

Azi toate s-au schimbat,

Doar vechiul tei
Mai are flori la fel
Ca ochii tăi. *(Îl sărută.)*
Dar în zadar aştept,
Tu n-ai să treci,
N-am să-ţi văd
Paşii pe poteci...

TUDOR: Tu vrei să reiei, să legi totul de-atunci... Atâtea fire au fost...

MAMA:
Anii trec, se duc-nainte
Şi din tot ce-a fost iubiri
Şi din lacrima fierbinte
Se desprind doar amintiri...

TUDOR: Atâta timp... Dacă ar vrea să mă omoare?

MAMA: Cine? Ce vorbeşti, cine? *(Total schimbata.)*

TUDOR: Să scape de mine... Aşa-mi închipuiam... Să-mi zică: Eu nu te cunosc, nu ştiu dacă eşti tatăl meu sau ştiam că eşti mort! Şi vii acum şi ceri drepturi, loc şi casă, loc, loc, la masă, peste tot, să ne strici viaţa, viitorul, pe care ni l-am făcut singuri, fără tine...

MAMA *(iarăşi râde cu hohote):* Vai, ai capul plin cu păsări, cu milioane. De păsări...

TUDOR: Dacă nu eşti tatăl meu, dacă eşti altcineva? Poate mama te-a uitat, poate...

MAMA: Taci, taci, păcătosule! *(Îi astupă gura cu palma. Îi cântă.)* Te acompaniai cu chitara şi cântai... Hai, cântă, cântă ceva!
Răsfoind în cartea vieţii,
Dau de fila unde-am scris
Gândurile tinereţii
Şi mă-ntorc la vechiul vis...
Hai, cântă, vreau să te-aud:. „... O, vino, nu pleca...”
Hai, Tudore, de ce eşti prost?

TUDOR *(cântă şi ea îl secondează):*
O, vino, nu pleca, rămâi,

Că tu-mi eşti dragostea dintâi;
Ai milă, nu pleca, te-ador,
Că tu eşti primul meu amor…

AUREL *(intră, îi vede, aplaudă);* Bravo, bravo! *(Priveşte ceasul.)*

TUDOR: Plec imediat…

MAMA: Hai să-ţi dau nişte mâncare, să aibă pe drum… *(Îl trage de mână în bucătărie.)*

GILDA *(intră împreună cu Victor şi Ion):* Dar unde sa plece? De ce sunteţi laşi? Victore, parc-ai spus că tata are şase degete la mână… De ce taci, Victore?

VICTOR: Tata nu s-ar fi lăsat dat afară, n-ar fi fost laş să plece…

GILDA: Dar l-a umilit, Victore, l-a umilit atât de groaznic… L-a dus până acolo unde omul îşi ia lumea în cap.

AUREL: E un escroc, şi el a recunoscut. Lăsaţi melodrama stupidă. Sper să nu cântaţi şi voi romanţe cu el.

ION: Nu e escroc…

TUDOR *(apare cu Mama. Are un pachet):* La revedere… *(Dă mâna cu Gilda, cu Victor. Pe Ion îl sărută pe frunte. Dă mâna cu Aurel.)* Merg singur, iau un taxi… *(Vrea să o sărute pe Mama.)*

MAMA *(sărutându-l, îl bate pe umăr):* Hai, repede, repede, să-l ajungi… *(Tudor iese. Mama intră în* bucătărie, *fredonând romanţa cântată mai înainte.)*

AUREL: Mama s-a ramolit. Au început să-i placă romanţele.

ION: Nu e escroc, nu sunt escroci, nu… Dac-ar fi fost, nu plecau cu câteva sute… Câte ştiu ei!… Puteau să te şantajeze, Aurele, ţie ţi-a fost frică… Cereau sume mari dacă erau escroci…

AUREL: Da. Escroci! Înseamnă c-au plecat ca mâine să înceapă adevăratul atac! *(Se îmbracă furios.)*

GILDA: Unde te duci?

AUREL: Să-l ajung!

GILDA: Nu pleca, e zăpadă, polei, maşina alunecă!

AUREL: Am să-l prind! *(Iese.)*

GILDA: Sa nu-l calci, Aurel! E tata! Mamă! *(Mama intră.)* O să-l omoare! îl ştiu! Vrea să se scape de el, cum vrea să se scape de noi toţi... îl calcă!

MAMA: Gilda, ce-i ou tine? *(Ion fuge afară.)*

VICTOR: Mamă, tata avea intr-adevăr şase degete la...?

MAMA: Da... *(Se aude maşina pornind.)*

VICTOR: Eu credeam că-mi spuneai poveşti şi nu era adevărat... *(Deschide fereastra.)* Era tata... *(Strigă.)* Aurel! *(Se aude maşina mergând, apoi o frână puternică şi un strigăt teribil.)*

GILDA *(şi ea la fereastră acum):* Aaa!!!...

ACTUL III

Nu după mult timp. În scenă se află Veturia, Octavia şi Victor.

VETURIA: Raţele sunt fericite, zău, ele n-aud nimic, nu le deranjează bâzâitul motoarelor. Avem cinci raţe acuma, stau în coteţ şi nu le pasă... în curte avem un garaj, camioane. Pleacă şi vin toată ziua... Am reclamat. Aş! Ce, au zis, numai noi ne sesizăm? Păi, cum să nu te sesizezi?

OCTAVIA: Deasupra noastră e o familie, o ştii... Se bat tot timpu. Se bat mai ales noaptea. Cred că pielea muierii e tăbăcită foarte bine...

VICTOR: Cred că s-a obişnuit! *(Stă la fereastră.)*

OCTAVIA: Eu înţeleg să mai aibă o familie discuţii şi să se mai bată, dar să se mai şi hodinească între bătăi... Se bat în parte, nu poţi şti care-i mai tare. Şi cu scaunele se bat. Şi-am un vecin care bea. Rupe! De patru ori se-mbată pe zi. Îl culcă nevastă-sa, şi iarna, în pivniţă. Dar n-are nimic. Şi când se trezeşte, urlă ca un nebun.

VETURIA: Liniştea e totu. Raţele, ele sunt fericite! Ce le trebuie? Iarbă, grăunţe şi apă.

OCTAVIA: Şi câte-un peşte, câteodată! Ala beat îi spune nevesti-si. „Raţă ordinară, numai după peşti umbli”.

VICTOR: O s-ajungă amândoi în iad.

GILDA *(intră. Lui Victor):* N-a venit?
VICTOR: Nu.
GILDA: Ştia că e tata... Şi s-a bazat pe mândria lui, că pleacă... Era în stare să-i propună să plece undeva departe de aici, şi să-i trimită o sumă lunar, numai să nu-l încurce...
VICTOR *(Octaviei, care scuipă mereu în batistă):* Nu mai scuipa atâta!
GILDA: I-o fi scârbă şi ei...
OCTAVIA: De ce să-mi fie scârbă? Nu mi-e. Dar fac cură de slăbire. Mi-a spus un doctor că dacă scuip mult, slăbesc.
VICTOR: Scuipă, scuipă...
GILDA: Mama plânge întruna... Mă tem să nu facă cine ştie ce...
VICTOR: Mama e tare...
GILDA: Dar acum nu mai are nicio speranţă... Şi. L-a aşteptat atâta, şi-acuma... Îţi aminteşti cum îi spuneam mamei?
VICTOR: Capra cu trei iezi...
GILDA: Da, capra cu trei iezi. Şi ea nu. Se supăra. O aşteptam să vină din oraş ca pe capra din. Poveşti... Şi-o căutam prin buzunare, prin geantă... Ce ne-ai adus de mâncare?
VICTOR: Mizerie...
GILDA: Lucra la o magazie, împărţea mâncare muncitorilor... Avea o sticlă de-o jumătate de kilogram... în geantă aducea bucăţele de carne, fasole, ce putea... Şi-acasă, le lungea cu apă, aşa am trăit mai demult, aşa am crescut...
VICTOR: De fapt, din ce fura ea de-acolo...
GILDA: Nu din ce fura, din ce rămânea de la alţii...
VICTOR: Nu, n-are de ce să fie veselă capra noastră... Niciodată n-am văzut-o râzând... Parcă e făcută nu mai din oase şi din tristeţe. Şi-acuma Aurel umplu paharul.
OCTAVIA *(găsind muzică la radio):* Şi *twist... (Dansează.)*

Aşa mi-a spus doctorul: ca să-ţi menţii silueta, trebuie să scuipi şi să joci *twist.*

VICTOR *(Gildei, despre Octavia):* Nu e nebună, n-are dreptate Platon că toată lumea înnebuneşte... Ca să înnebuneşti, trebuie întâi să fii om întreg. Să ai minte, să aibă ce înnebuni. Ea aşa a fost întotdeauna, nu e deloc ţicnită. De când o ştiu, aşa o ştiu: o raţă... Da, ăsta-i cuvântul: raţă. Şi raţele n-au cum să te enerveze. Ele, vorba lui tanti Veturia: iarbă, grăunţe şi apă.

OCTAVIA: Ai spus ceva?

VICTOR: Da: am spus: gura nebunului adevăr grăieşte.

OCTAVIA: Dar e vreun nebun pe-aici?

GILDA: Unul singur: Platon. Dar acum doarme dincolo, beat.

OCTAVIA: Eşti tare îndrăgostită de el, Gilda, dacă-l alinţi aşa. Platon, nebun, ăsta-i alint... Eşti îndrăgostită de el!

GILDA: Turb!

OCTAVIA: Dar Moş Gerilă de la Teatrul de păpuşi nu mai vine?

GILDA: O să vină, o să vină, că l-am plătit!

VICTOR: Astă-noapte am visat că muream de foame... *(Intră, neobservat, Ion. Rămâne lângă uşă, tăcut.)* Şi urcam o scară perpendiculară pe sol, alături de sute de mii de inşi, către gura. Unei oale cu mâncare... Ajuns sus am văzut că oala era adâncă, enormă ca o groapă, şi trebuia să-ţi dai drumul pe fund, târâş, sau pe burtă, pe marginea interioară a gropii, ca s-ajungi la mâncare... Ori să sari în picioare ca s-ajungi mai repede la hrană, unde se. Aflau şi alţi inşi, mişcându-se ca într-un furnicar... Cineva mi-a explicat că jos — şi se şi vedea — între oameni şi mâncare se face un fel de sos şi că din cauza înghesuielii unii mor, dar asta nu-i deranjează pe restul... Şi că fiecare, după ce s-a săturat, caută să urce la lumină, dar ori nu reuşeşte din cauza altora, ori flămânzeşte pe drum şi revine la mâncare... Un soi de mit, cu nişte robi ai burţii, o

întreagă aiureală. Oameni înălţându-se pe-o scară, să cadă într-un vârtej de fiinţe ce înfulecă, înfulecă, înfulecă... Şi am refuzat să sar în oală şi am plecat flămând de la gura ei, şi m-am trezit cu maţele chiorăinidu-mi de foame... Nu mâncasem seara... Şi aş fi uitat tâmpenia asta cu oala, cu scara vieţii, dar Aurel mi-a adus aminte de ea. El era acolo, jos, şi era atât de sătul, ca se făcuse rotofei, ca un vierme buhăit...

GILDA: Poate numai l-a lovit uşor, şi l-a dus la spital cu maşina...

VICTOR: Doar am telefonat...

GILDA: Poate nu sosise încă.

ION: Nu e la spital, l-am căutat peste tot...

VICTOR: Cred că l-a omorât şi s-a dus să-l arunce undeva în afara oraşului... Poate în pădure...

GILDA: Nu, poate nici nu l-a călcat... Or fi la gară... Stau de vorbă.

ION: Nu e la gară, şi nu mai pleacă niciun tren până. Spre dimineaţă... A nins teribil şi liniile sunt înzăpezite.

VICTOR: A nins? Dacă-l lasă într-un şanţ, îl acoperă zăpada şi până la primăvară...

GILDA: Nu poate face aşa ceva.

VICTOR: Poate. E puternic. E şef. E ambiţios. Şi vrea linişte. Zăpada e ideală. Cea mai mare linişte e iama, n-ai observat? Din cauza zăpezii. Ea stinge toate ţipetele, toate cântecele, absoarbe totul, înghite totul, zăpada... Aurel e puternic fiindcă e foarte slab: se teme de fiecare pas pe care l-a făcut. Căci n-a fost cinstit. E descoperit, e în pielea goală, faţă de el în primul rând, ştie cum a ajuns unde-a ajuns, şi de-aceea e în stare de orice...

VETURIA: Şi Dragoş striga: Trăiască nu ştiu cine!

VICTOR: Nu, nu-l conduce nimeni spre dezastru, se mână singur... Singur o să cadă în propria-i plasă, orbeşte... Se joaca de-a şoarecele cu pisica. Îi dă şoarecelui speranţa că va scăpa, ca să-l răpună cu plăcere, şi cu

cruzime... Sigur, Aurel fiind şi şoarecele şi pisica, fără să ştie... Se distrează pisica înainte de-a-l mânca pe şoarec... El e şi tare ca pisica, şi fricos ca şoarecele... O să-şi ronţăie singur capul.

ION: Dar înainte de asta o să-i ronţăie pe mulţi. Începând cu propriul său tată... Vrea să-i înlăture pe cei ce-l cunosc, ca Pălădescu... Când nu mai eşti sluga lui, devii duşmanul lui şi te vânează... Aurel vânează, văd, cu maşina...

AUREL *(intră):* Ce vânez eu cu maşina?

GILDA: Unde e tata?

AUREL *(lui Ion*): Întâi să-mi răspunzi! Pe cine vânez eu cu maşina?

ION': Te-am văzut când l-ai călcat...

AUREL: Mi-a ieşit o pisică neagră în faţă, am frânat, dar omul fiind beat, s-a băgat sub roţi... Ei, şi? Întotdeauna sunt vinovaţi numai şoferii? Pietonii n-au nicio vină?

VICTOR: L-ai dus la morgă?

AUREL *(lui Ion):* Nu suport să fiu insultat la mine în casă.

ION: Nu confunda insulta cu adevărul...

AUREL: Nu confunda suspiciunea cu adevărul!

ION: Ai plecat de-aici cu gânduri rele.

AUREL: Nu ştiam că poţi condamna oamenii după gânduri... Pe care le crezi tu că sunt rele... *(Se dezbracă.)* Eu te-aş putea condamna pe tine pentru fapte... Nu l-ai denunţat, zici, pe Pălădescu... Oare nu de teamă c-o să intri la apă împreună eu el?

VICTOR: Unde e tata?

AUREL *(fără sa-l ia în seamă, lui Ion):* Eu le-aş putea spune celor în drept despre faptele tale.

GILDA: E viu?

AUREL: E mort. *(Sec. Intra în bucătărie.)*

OCTAVIA: Eu aşa văd raiul:. Plin de fotbalişti. Toată ziua bat lobda prin rai, în echipament alb, o tabără, şi albastru, adversarii.

VETURIA: Dar cum o, să fie ei adversari, dacă sunt în rai?

OCTAVIA: Nu contează, nu joacă pe puncte, joacă amical.
GILDA *(aproape strigând):* Răul porneşte din faptele lui şi se va abate asupra lui! *(Aurel e în uşă, cu un pahar şi o prăjitură în mână.)*
AUREL: Şi-ţi pare rău? Eu... să zicem că o să plătesc acest accident... O să rămâneţi fără ajutor, ca nişte râme. El, nu... *(Îl arată pe Victor.)*
VICTOR: Eu o să mor repede, nu-ţi face griji din partea mea.
AUREL *(fără să-l asculte):* Şi tu eşti o...
GILDA: Nu sunt ce vrei tu să spui...
AUREL: Nici nu ştii ce-am vrut să spun.
GILDA: Atunci spune!
AUREL: Eşti o târfă...
GILDA: Aiurea! Sunt o frigidă.
AUREL: Aşa se numesc acuma?...
GILDA: Sunt o frigidă. Şi n-am găsit nimic interesant la bărbaţi, de aceea am schimbat mai mulţi...
AUREL *(moare de râs):* Nimic interesant...
ION: Unde e?
AUREL *(sec):* La miliţie. M-am dus şi-am spus ce s-a-ntâmplat.
VICTOR: Atunci, n-a murit?!
AUREL: Ba da... L-au dus la morgă...
VICTOR: Va să zică, totul o să se aranjeze... Morţii cu morţii, viii cu viii... Dar ascultă, Aurele, de ce ţi-e frică tot n-o să scapi... Tu vrei să ocoleşti ceva, cu orice preţ... O să ocoleşti trecutul tatei, dar preţul o să-l plăteşti altă dată cu vârf şi îndesat... De fapt, amâi data plăţii, nu câştigi nimic... O s-ajungi odată la contrariul scopului ce ţi l-ai propus... Ascunzi, ascunzi... dar nu vezi cât eşti de neputincios? Nimic nu se poate îndrepta, suntem toţi neputincioşi...
AUREL: De fapt, ce vrei tu?
VICTOR: Nimic. Oedip şi-ar fi scos ochii de ruşine... Dar tu n-ai ochi de mult, şi chiar de i-ai avea...

AUREL: Te-am întrebat, ce vrei?
VICTOR: Văd că eşti puternic: pui întrebări ca un rege. Nu suporţi să ţi se pună întrebări...
AUREL: Nu! Ştiu: tu nu vrei să minţi, şi-aşa ţi-ai găsit propria-ţi esenţă... Ai renunţat la convenienţe sociale, ţi-ai regăsit autenticitatea... Etc., etc.! Dar, de fapt, ce-ai găsit în tine?
VICTOR: Un pustiu, o imensă Sahară...
AUREL; Perfect! Te felicit! Tu n-asculţi nici de disciplina simţurilor, ca mine, nici de decrepitudinea lor, ca Gilda...
GILDA: Termină odată!
A.UREL: Platon a spus aşa, nu eu.
ION: Platon a spus altfel.
AUREL: E acelaşi lucru.
VICTOR: Ai ajuns la putere ca un rege: printr-un asasinat. Ţi-ai asasinat propriul tată... Nu de-acuma, demult l-ai omorât în tine... Deşi ai uitat că morţii nu mor ou adevărat decât când mori şi tu, până atunci te urmăresc în gând şi în...
AUREL: Pe mine nu mă urmăresc..
VICTOR: Eşti un rege adevărat. Ţi-ai asasinat şi propria-ţi conştiinţă...
AUREL: Ce cuvinte bombastice!
VICTOR: Deloc. Conştiinţa, asta e regele pe care l-ai omorât ca să devii rege. Acum urmează să ne lichidezi şi pe noi, ca să fii total liber...
GILDA: Unde e tata?
AUREL: Nu l-ai auzit pe Victor: l-am omorât.
ION: L-ai omorât inutil. Moartea lui n-o să te elibereze de propria-ţi frică.
OCTAVIA: Intr-o echipă o să joace Pelé, care bea lapte, laşin, Di Stefano, Kopa, Denis Law...
VETURIA: Nu mă bolunzi!
OCTAVIA: Şi în alta Garincha, cel cu şapte fetiţe, că n-are niciun prunc, Suarez, Zamora, Masopust, Mazzola tatăl

şi fiul, Mateianu şi tandemul Ionescu-Dumitriu II.

VETURIA: Dar ce-s ăştia, sfinţi?

OCTAVIA: Jucători, dragă! Adică, tot un fel de sfinţi.

GILDA: Pe tata l-ai găsit vinovat pentru propria lui nenorocire…

AUREL: Hai, spune, spune…

GILDA: Şi-acuma vrei să ne faci să tăcem toţi.

AUREL: Da.

GILDA: Fiindcă, ori suntem martori, dacă vorbim, ori complici.

AUREL: Vezi că eşti inteligentă?…

VICTOR: Dar nu-nţelegeţi? Nimic nu se poate ascunde…

AUREL: În Sahara ta, ca să devii om, trebuie să pui flori, altfel eşti un mort viu… Flori, ca să justifici că trăieşti… Altfel e inutil să trăieşti… Aşa, pustiu, inconştient şi pur… Trebuie să înţelegi o situaţie, trebuie să mă înţelegi… O oază vreau în Sahara!

VICTOR: Oazele aduc şi cămile, şi cămilele fac baligi.

VETURIA: Şi ei stau acolo fără femei, că nu e voie… Dar ce fac ei în rai fără femei?

OCTAVIA: Joacă fotbal.

VICTOR: Pământul, la început, a fost pustiu. Apoi au apărut monştri. Nu cultiv nimic, nicio floare, ca să nu apară brontozaurii s-o mănânce.

AUREL: Stai ros de sinceritatea asta păcătoasă pe care o numeşti cancer, stai şi te usuci, te caşectizezi şi mori în fiecare zi câte un pic.

VICTOR: …trăind… Dar iremediabil sortit morţii… Tu vrei să te înţeleg, vrei cumva să tac, asta înţelegi prin flori, ori să am milă… Eu n-am decât scârbă, Aurele… Tu te minţi, ca să fii fericit… Eşti ticălos mare, nu un găinar care fură o bicicletă.

AUREL: Eu n-o să fac ce-a făcut Elizeu.

VICTOR: Decât să crapi tu, mai bine potopul… Vrei să fim fără apărare şi docili ca nişte morţi. Ca să-ţi menţii coroana ta de rahat. Rege peste morţi. De parc-ai fi

moartea, că numai ei îi plac leşurile...

VETURIA *(Octaviei, arătându-i pe ceilalţi):* Ce fac, se ceartă?

OCTAVIA: Da. Hai, că mă enervează, şi am tensiune şi nu vreau să mor din cauza lor! *(Ies.)*

VICTOR: Cu groaza nu poţi conduce nicio turmă de oi. Dar oameni?! Cu groaza sperii, nu impui…
AUREL: Adică, o să depui împotriva mea?
VICTOR: Din (puterea ce-o ai ţi-ai făcut Un scut…
ION: Care îl desparte de oameni.
VICTOR: Vrei să ne intimidezi, da? Că rămânem pe drumuri dacă vorbim, da?
AUREL: Da… O să fiţi fericiţi.
GIL/DA: Ce neruşinat eşti!… Asta-i fericire?
AUREL: A, tu trăieşti într-o beţie a glandelor şi asta numeşti fericire… De aşa fericire se bucură orice pisică de câteva ori pe an… Tu, specie aleasă, în fiecare noapte,
GILDA: Ne propui să tăcem ca la târg, da? *(Intră Mama.)*
AUREL: Da.
GILDA: Sper că n-o să-i pretinzi asta şi mamei?
AUREL: Mama e divorţată de el, s-a lepădat de el demult.
MAMA: Faţă de lume, dar nu faţă de mine. Eu l-am aşteptat tot timpul… Am divorţat ca să vă pot creşte pe voi.
AUREL: Mie mi-ai spus odată că e mort.
MAMA: E adevărat. Ca să nu te simţi responsabil de faptele lui. Şi ca să poţi deveni om întreg şi să nu pui cumva pe seama lui eventuala ta nereuşită în viaţă. Acuma ai totul, familie, post, bani.
ION: Un singur lucru îi lipseşte: conştiinţa.
MAMA: Ioane, nu-ţi dau voie să vorbeşti aşa despre el. E copilul meu.
ION: Am făcut o constatare: n-are! De-aceea n-are nici remuşcări.
AUREL: N-am. N-O să pot fi pe placul tău, nici al lui Victor. *(Lui Victor.)* Nu pot să fiu Oedip, nici măcar Hamlet… Eu am voinţă…
MAMA: Unde e Tudor?
AUREL: Care Tudor?… Omul acela?
MAMA: Tudor, pe care din greşeală l-ai atins cu aripa din

faţă a maşinii...

AUREL: A murit...

MAMA: Nu, nu, nu se poate, glumeşti... *(Intră în bucătărie.)*

AUREL: Nu glumesc! Hai, Victore, ia telefonul şi denunţă-mă! N-am fost la miliţie. L-am aruncat într-un şanţ, la marginea oraşului, în pădure, în zăpadă... Ningea teribil... Hai, pune mâna pe telefon! Hai, curaj, fii uman, apără un mort, dă-mă pe mine pe mâna celor în drept, nu te uita că-ţi sunt frate. Hai!

VICTOR: Nu, eu nu te denunţ...

AUREL; Ţi-e frică de mine, de coroana mea de rahat?

VICTOR: Nu. Dar ori spun, ori nu spun, nimic nu se îndreaptă.

AUREL: Ia o foaie de hârtie atunci şi... Ştiam că ai talent...

VICTOR: N-am scris în ultimul timp nimic, niciun rând, nici măcar stihuri — pe care le scriu toţi tâmpiţii. Nu scriu, fiindcă n-are niciun rost. Nu te denunţ. Nimic nu se rezolvă. E o lege teribilă a materiei, a vieţii, v-o amintiţi? Nimic nu se pierde, nimic nu se creează, totul se transformă... Şi în faţa acestei legi ştiinţifice totul e zadarnic. Tot ce pot face e să nu fiu de acord cu tine... Să nu mă. Mint pe mine. Dar de ce să te reclam? Făcând un bine, implicit faci un rău... Faci injecţii ca să-ţi ajuţi ficatul, îmbolnăveşti rinichiul. Este, Ioane? Tu eşti medic. Când organismul e bolnav, totul e inutil. Şi noi toţi suntem bolnavi de moarte, şi toată omeni rea... Cancerul... Şi voi toţi sunteţi canceroşi, dar nu vreţi să recunoaşteţi, vă amăgiţi!

ION: Fiecare să răspundă de faptele sale.

VIOTOR: Tu eşti un romantic desuet, Ioane... Totul este clar: nimic nu se pierde, nimic nu se creează, totul se transformă!

ION: Orice laşitate îşi încropeşte o motivare.

VICTOR: Numai făcând orice cred îmi capăt adevărata libertate...

JON: Libertatea de a nu face nimic.
VIOTOR: Libertatea de a fi scârbit…
ON: Nu există libertate fără putere.
VICTOR: Asta a spus-o Bălcescu. Dar se referea la un popor, la naţiune, mi se pare.
ION: Fiecare om e un popor.
VICTOR: Asta nu ştiu cine-a mai spus-o. Nu, Ioane, totul e zadarnic! Suntem zidiţi în propria noastră neputinţă. Să nu crezi că vântur idei reacţionare, referindu-mă la un timp social al omului… Nu. Fundamental omul e zidit în această lume, în propria lui piele, în propria lui moarte. Neputincios. Decât să strige poate. Dar şi strigătul e inutil. Căci nu te-aude nimeni. Nici măcar un Dumnezeu. Ziduri, Ioane, ziduri, ziduri… N-o să mă iau nici după Aurel, nici după tine… N-am idoli. Fiecare susţine ce vrea. Şi că numai el are dreptate. Uite, religiile… Creştinii susţin că a lor este împărăţia cerurilor. Numai ei au dreptul la cer. Budiştii — oh! budiştii ăştia! — susţin că numai ei, mahomedanii… Etc., etc. Cer! Cer! Fiecare, pentru religia şi adevărul lui. De-aceea nu cred în nimeni…
ION: Tu din faptul că există mai multe religii tragi concluzia că nu există niciuna? Asta e logică de om beat. *(Lui Platon.)* Unde ţi-e pisica, aş vrea s-o aud, filozofând.
VICTOR: Nu există cer… Nu există progres… Totul e numai aparenţă… Omenirea stă pe loc… O să spui c-am mers în cosmos… Ei, şi? Ce s-a făcut pentru; ca omul să nu mai sufere? Durerea omului… aici, ce progrese? Cuceriri în chimie, în fizică… Dar nu-i puteţi omului să-i scoateţi nici măcar o măsea fără: durere. Zidiţi şi neputincioşi…
MAMA: Ce copil ai rămas, Victore. Tot timpul te-au durut măselele şi ai urlat. Dar de ce nu vrei să înţelegi durerea, şi să treci dincolo de ea? E normal să suferi, altfel n-am fi oameni. Doar pietrele nu suferă…

VICTOR: Dacă mă dor măselele, urlu, nu ascund că mă dor!

AUREL *(pieptănându-se, într-o mină cu oglinda mică):* Urlă, dragă.

VICTOR: Urlu!

ION: Victore, tu te cheltuieşti de pomană, te cheltuieşti în gol, faci eforturi teribile să pari cinstit, toată energia ţi-o cheltuieşti pentru această strălucire... în loc să fii cinstit cu adevărat, şi în fapte. Te cheltuieşti inutil.

VICTOR: Fiindcă totul se cheltuieşte inutil... Soarele îşi risipeşte căldura inutil, pământul înverzeşte inutil, totul e o perpetuă cheltuială fără rost...

AUREL *(îl sărută pe Victor):* Bravo! Nu te credeam atât de deştept. Ai din partea mea, la vară, o excursie prin O.N.T. Cu autocarul, la Praga.

VICTOR: Dar nu vreau excursie...

AUREL: Vrei să-ţi cumpăr şi motocicletă? Îţi cumpăr.

VICTOR: Nu pentru asta am spus ce-am spus...

AUREL: Lasă, lasă, te-nţeleg... Tu ai problemele tale de jir... Conştiinţă. Dar nu strică să vezi Praga, oraşul de aur...

VICTOR: Aurele, eşti îngrozitor. N-am dat spectacol!

AUREL: Ştiu, dragă.

ION: Fii cinstit, Victore, şi lumea o să vadă. Altfel...

AUREL: Victor e foarte cinstit. *(Îl sărută din nou pe Victor.)*

VICTOR *(plânge)*: O, dacă n-am urî, am muri! Am muri de ruşine, trăsniţi... Dacă n-ar fi dispreţul şi scârba, am...

AUREL: O să mori înţelept şi scârbit. Ca Socrate... *(Victor intră în sufragerie.)* Eu îl plătesc să spună că mă urăşte...

GILDA: Ce deştept eşti...

AUREL: în orice caz, eu nu sunt cu burta la gură, nu m-a fraierit nimeni...

GILDA: Nu m-a „fraierit” nimeni.

AUREL: Şi copilul al cui e?

GILDA: Al meu.

AUREL: Dar cu cine?... Când o să-l naşti, ce-o să spui?

GILDA: O să spun că l-a adus barza! *(Intră Octavia şi Livia.)*

AUREL: Vezi că pe la noi în fiecare an vin berzele, şi vin cam multe.

GILDA: O să fac o mie de copii din dragoste, o să-i fac, dacă tu nu eşti în stare să faci nici măcar unul...

LIVIA: Gilda...

GILDA: Nu-i vina ta, el nu vrea să aibă copii, să nu-l încurce. Cum l-a încurcat şi viaţa tatei...

LIVIA: Gilda, nu-l supăra pe Aurel...

GILDA: Nu vezi ce-a făcut din tine, o umbră... Parcă nici n-ai fi femeie, umbra lui, sluga lui... Căsătoria voastră e o tâmpenie...

LIVIA: Eu îl iubesc, Gilda.

GILDA: Dar el? Vai, Doamne, proaste sunt femeile! Devin roabe din dragoste, se mărită... Divorţează, Livia! Altfel o să te stingi... Fă copii, ei sunt memoria părinţilor, copiii... Chiar şi cei cu suflet corcit, ca al lui Aurel. Oricum, fără copii viaţa noastră n-are niciun rost. Şi de un corcit n-are rost să ne temem... Lasă-l, Livia... Voi le daţi bărbaţilor tihna familiei, confortul, siguranţa, şi de-aceea vă dispreţuiesc. Pe tine el ştie că oricând o să te găsească acasă. Are o garanţie. Căsătoria îi da garanţia de fidelitate, şi atunci nu dă doi lei pe tine. Nu-i iubiţi, femei, nu fiţi roabele lor, şi-o să stea ei în genunchi... Ei caută aventura, cocoşii ăştia slabi şi înfumuraţi, şi dacă văd că-i iubeşti... Lasă-l Livia...

ION: Lasă-l, Livia, nu vezi că lângă el eşti ca şi moartă? Dacă el, tatăl şi l-a...

AUREL: Mă consideri criminal fiindcă ţi se pare că nu mă înţeleg bine cu Livia, nu pentru tata... Şi la urma urmei de unde ştii tu că l-am omorât într-adevăr?

ION: Fiindcă eşti îngrozitor de bătrân. Şi ura e boala bătrânilor. Şi nemaiputând să fii tânăr şi să iubeşti, urăşti. Urăşti cu plăcere.

AUREL: N-am fost învăţat să iubesc.

ION: Copilul din tine a murit, şi nu mai vrei copii... Şi fără copii nu ştii ce înseamnă să fii părinte, eşti ca un trunchi retezat, fără rădăcină şi fără coroană şi flori.

AUREL: O, sunt sătul de târfe filosoafe şi de medici criminali care fac pe umaniştii. Dar cei care au scris în autobiografii că le-au murit taţii, ca să nu mai răspundă pentru ei, nu i-au omorât? Numai eu? Alţii nu? Mama nu l-a omorât, divorţând? *(Mama intră.)* Ei bine, eu l-am omorât şi-a doua oară, călcându-l cu maşina... Dar am făcut-o pentru voi toţi, pentru tine, Gilda, să nu te mai ruşinezi în faţa lui de cariera ta începută cu Elizeu, pentru tine, mamă, care de ani de zile nu i-ai mai pomenit numele, fiindcă l-ai uitat...

MAMA: Nu-ţi pune vina pe seama noastră...

GILDA: Nu te-am îndemnat noi... Şi nici el, tata.

AUREL: Tata, tata, tata!

ION: Nu se mai poate face nimic cu el, e bătrân, copilul din el a murit, geniul copilăriei din el a murit. Amin! *(Intră în sufragerie.)*

AUREL: Dar eu nici n-am avut copilărie! *(Strigă după Ion.)* Eu m-am născut bătrân, auzi? Bătrân! *(Iese.)*

LIVIA: Hai mai bine să jucăm şeptici.

VICTOR: Tot Aurel o să câştige şi-o să ne bage robi... Tu nu te-ai plictisit să tot pierzi jucând cu el şeptici?

LIVIA: M-am obişnuit.

GILDA: De ce nu-l părăseşti?

LIVIA: M-am obişnuit...

GILDA: Cu el? Când te obişnuieşti cu un bărbat, totul e mort.

LIVIA:... Cu el, cu voi, cu toate...

GILDA: Cu scârnăvia, ca pisica, cum zice mama.

LIVIA: E greu să nu te obişnuieşti, când n-ai copii şi nu mai ai aproape pe nimeni... Sunt laşă, ce vrei? Şi voi o să vă obişnuiţi cu el şi-o să tăceţi, ca să puteţi trăi! Şi chiar de n-o să faceţi ce face el, o să-l apăraţi tăcând.

GILDA: Te-nşeli, Livia.
LIVIA: Eu întotdeauna mă-nşel, sunt obişnuită şi cu asta.
OCTAVIA *(Liviei)*: Eu m-am puţulit, sunt mai mândră şi am de ce să fiu nealcoşe... Puţuleşte-te şi tu, hai, puţuleşte-te. *(Livia n-o ascultă, intră în sufragerie. Octavia, după ea.)* Vrei să nu te vadă bărbatu-tău când te puţuleşti, bine... *(O urmează. Aurel revine.)*
MAMA: Aurele, adică e adevărat?
AUREL: Da. Omul acela nu mai este.
MAMA: Omul acela era tatăl tău, Aurele.
AUREL: Nimeni nu ştie că era sau nu...
MAMA: Ştiu eu.
AUREL: Nimeni nu ştie ce-a păţit... *(Intră Victor.)* Victor nu ştie, n-are ce povesti nimănui, pe Gilda n-o ia nimeni în serios...
MAMA: Dar eu ştiu...
AUREL: N-ai văzut nimic, mamă...
GILDA: Nu te iubeşte nici pe tine, mamă... Cum o să trăim în casă cu un criminal?!
AUREL: Aşa cum trăim şi c-o târfă şi c-un bolnav.
MAMA: Nu-l ascultaţi, Aurel a băut şi glumeşte, vrea să ne necăjească...
AUREL: Nu glumesc. Singura salvare, ca să ne salveze pe noi, era să dispară.
GILDA: Eu n-am să tac.
AUREL: Cu tine e foarte simplu: dacă-ţi umblă guriţa, cum ai faima ce-o ai, te internez la nebuni. Şi-acolo crăpi.
GILDA: O să vorbească Mutu...
AUREL: Mutu nu vorbeşte. Şi-apoi, ce martori are? A fost aici? Ei şi? El n-are de unde să ştie ce s-a întâmplat... Mortul o să fie găsit la marginea oraşului, de unde să ştie el cine l-a...? Dar dacă l-a omorât Mutu?
VICTOR: Cum?!...
AUREL. Am pus o întrebare: dacă omorul a fost comis de Mut? Poate ştia că are ceva bani, sau ştiu eu pentru ce?
VICTOR: Vorbeşti prostii.

AUREL: Dacă Mutu vorbeşte, aş putea pune eu întrebarea: nu cumva el...?

GILDA: Ne închizi gurile, dar pe-a lui Ion n-o s-o închizi...

AUREL: E gata închisă: a distrus vieţi! Cu Pălădescu, Şi-o las şi pe soră-sa, pe Livia... Să rămână c-o soră văduvă pe cap şi c-o mamă nebună. O să tacă şi el.

MAMA: Ce; prostie... Toată. Viaţa mea a fost o prostie... N-am fost nici frumoasă „nici nu mi-am petrecut „n-am mai dansat de douăzeci de ani, sau mai de mult... Am fost o fată săracă şi o mamă săracă... Dar v-am avut pe voi şi n-am zis eu toată inima niciodată că sunt nefericită... *(Râde.)* Capra cu trei iezi... Ce rost mai are viaţa pentru o capră bătrână ca mine? Iezii sunt mari, nu i-a mâncat nimeni... Capra trebuie să tacă... Capra a răspuns prea mult pentru faptele altora... S-a dus şi Tudor... O, şi Elizeu... Ce prostie, de ce i-o fi plăcut numele ăsta? Victore, tu spuneai că nu-i plăcea să apară în lume cu propriul său nume, nume sau caracter, cum ziceai?

VICTOR: Unde vrei s-ajungi, mamă?

MAMA: Ce prostie... Viaţa asta nu mi-a dat nimic... Tot mi-a cerut să tac, să tac... Şi copiii mei sunt oameni obişnuiţi...

AUREL: Ai o fată celebră! Unde vrei s-ajungi?

MAMA: Capra a obosit... Dar nu numai pe tatăl tău l-ai omorât, Aurele, ai omorât un om căruia, ţine minte, un om căruia i se dăduse libertatea. Un om iertat pentru ce făcuse.

AUREL: Nu uita că din cauza lui unchiul Elizeu...

MAMA: Elizeu a dat referinţe, ca să se pună bine...

AUREL: Poate l-au obligat s-o scrie...

MAMA: Nu te obligă nimeni să mori dacă... Am obosit, dar n-o să uit, asta nu, Aurele... Şi n-o să tac... Ar însemna că viaţa mea a fost o prostie şi că nu m-am zbătut deloc să vă văd oameni. Prostii, mai pot sta în picioare, n-am murit... N-o să mă las doborâtă de nicio

nenorocire... încă mai bate inima mea de capră bătrână.

AUREL: Şi ce-o să-ţi folosească dacă mă spui?

MAMA: La mine nu te gândeşti deloc? Dacă tac, cu mine nu te interesează ce-o să fie? Ai vrea să îngropăm totul aici şi să uităm? Aşa face şi pisica. Îşi îngroapă scârnăvia în pământ. Şi pleacă mai departe liniştită. Dar eu n-am fost niciodată pisică, auziţi? Eu am fost capră, să ştiţi. Şi nu pot fi mândră de copiii mei murdari. *(Intră Ion.)*

AUREL: O să mă distrugi, adică! Dar sunt din sângele tău făcut, sângele tău e stricat atunci...

MAMA *(calmă):* Prostii. Eşti un om cu carte, deştept, trebuie să gândeşti ce faci... Nu eu răspund pentru tine, că eşti din sângele meu. Cât te-am purtat în mine, am răspuns, cât te-am dus în braţe, am răspuns, cât te-am crescut... Acuma să răspunzi tu. *(Aurel râde.)* De ce râzi?

AUREL: Pentru ce faci toate astea? Pentru un ins care chiar de-ar trăi e ca un mort?

MAMA: Era un om frumos şi puternic şi viu!

AUREL: Vorbeşti fără să judeci. Parc-ai juca baba-oarba şi-ai fi legată la ochi.

MAMA: L-am iubit, ce vreţi? E cineva care să mă condamne pentru că l-am iubit pe Tudor?

GILDA: Nu, mamă... *(Aurel râde.)*

MAMA: Degeaba râzi, n-o să tac... *(Foarte calmă.)* Nu.

AUREL *(râde):* Dar n-am omorât pe nimeni mamă... De ce vrei să mă denunţi? Pentru o glumă proastă? E drept, l-am lovit uşor, şi el s-a speriat... Dar m-a păţit nimic... în maşină ne-am împăcat... L-am dus şi s-a întâlnit cu Mutu... Veniseră c-o maşină, lucrează pe un şantier, sunt şoferi...

GILDA: Ce. Glume stupide!

AUREL: Nu-s stupide deloc. Văd că niciunul dintre voi nu mă iubeşte cu adevărat... M-aţi crezut criminal.

ION: Trăieşte?

AUREL: Da. Dar în privinţa ta m-am lămurit; Ai nişte păreri îngrozitoare despre mine.

ION: Eu îmi menţin părerile…

AUREL: Foarte bine! Eşti mândru'! Dar eu n-am omorât pe nimeni şi am şi eu mândria să-i pot pretinde celui care m-a jignit să înceteze de mâine să mă mai salute.

ION: Pot chiar din acest moment…

GILDA: Terminaţi cu prostiile… *(Îl sărută pe Aurel.}* Mare măgar eşti, ne-ai fiert în apă seacă. Şi când se-napoiază?

AUREL: Poate chiar în noaptea aceasta, poate mâine,. Sau mai târziu… Trebuie să-l lase acolo pe Mut, în mâini bune…

MAMA: înainte de-a pleca a apus că o să se înapoieze ca într-un vis, când n-o să se aştepte nimeni, sau ca un moroi… Şi eu am crezut că glumeşte ca altădată şi i-am spus că are capul plin cu păsări… Aşa era el, cu capul plin de păsări…

GILDA *(toarnă vin în pahare):* Să bem! Of, noaptea asta a fost un coşmar… Ne-am lepădat de pe noi şapte piei… Lăsăm totul în anul care-o să se ducă, şi de mâine suntem curaţi şi luminaţi…

AUREL: Prea uşor uiţi ce mi-ai zis…

GILDA: Nici tu nu mi-ai spus mai puţine.

AUREL: Bine, bine, dar ce ţi-am spus eu, ţi-am mai spus-o şi altădată. V-aţi lepădat de mine sau eraţi gata s-o faceţi, dacă eu nu vă aminteam cine sunteţi, dacă nu vă şantajam niţel: pe tine, Gilda, şi pe tine, Ioane, şi pe tine, mamă… V-am înfrânt necinstit, s-ar putea spune, dar de fapt cinstit, căci n-am omorât… Aşa că mă bucur, şi chiar de-aş omorî, vă cunosc şi ştiu cum puteţi fi înfrânţi — sau nu, nu înfrânţi, puşi cu botul pe labe. Mamă, nu-ţi înţeleg, zău, pretenţiile… Doar e ştiut că de n-aş fi eu, n-aţi exista. Numai Victor, înverşunatul, a fost băiat de comitet: el ne teroriza cu sinceritatea, dar

când a fost la o adică, a ţinut mai mult la mine şi la familie decât la un succes ieftin prin care să mă facă de râsul lumii…

VICTOR: M-ai înţeles greşit: nu pentru tine, pentru mine am făcut ce-am făcut…

ION: Adică ai spus că taci…

VICTOR: Da. Destui simt cei care fac fapte pe care ei înşişi nu le aprobă. Eu fac numai ce gândesc, şi-am zis că n-o să te denunţ, nu de dragul tău, ci fiindcă eu cred că asta n-ar rezolva nimic.

AUREL: Poate n-ai nici cancer… Boala e pentru tine un moft, ca să ne insulţi în numele ei, şi ca să te compătimim. Da, v-am văzut! Când împăratul e învins, cum păream eu, în multe capete se trezeşte dragostea de adevăr… Voi toţi m-aţi jignit, şi mai ales tu, Ioane… Toată lumea se bagă în viaţa mea, crede că are acest drept. Victor vrea să fie liber, în felul lui, Ion, în felul lui, dar eu n-am voie în felul meu? Vreţi să fiţi „oameni” adevăraţi? Fiţi, dar nu pe spinarea mea, nu pârându-mă pe mine… Altfel, sunteţi toţi nişte laşi… Nici tu, Victore, nu eşti ce vrei, un om…

VICTOR: Eu sunt om adevărat numai când dorm. Treaz, deşi doresc să fiu, se pare că încă nu pot, din moment ce chiar tu mă lauzi.

AUREL: Lauda mea te jigneşte.

VICTOR: Nu mă onorează…

AUREL: Dar pe mine mă onorează jignirile voastre? Ei bine, aflaţi c-aş fi avut tot dreptul să-l calc ou maşina… N-o să mă las călărit de nimeni, prefer să-i călăresc pe alţii… Dacă numiţi asasinat dorinţa mea de a nu deveni victimă. N-o să fiu ca Gilda, saltea… Şi nu e prea mult de ales, ori eşti sus, ori jos, progresul nu se realizează decât în doi: unul în cârca altuia. Copiii chiar, viitorul nu rezultă decât dintr-un bărbat şi o femeie care fac acest joc strălucit — uneori având impresia că se iubesc, fiindcă-i zic iubire acestei exploatări reciproce în care

fiecare e rege câte o zi…

ION: Eu cred totuşi că l-ai omorât, dacă trecutul te încurcă, dacă în prezent în oameni nu crezi şi dacă urăşti copiii şi viitorul lor şi al tău. Priveşti viitorul cu ură.

AUREL: Privesc, fiindcă ştiu că întotdeauna în faţă se află sfârşitul, moartea.

ION: Ori pentru că-ţi cere să fii tot timpul om? Şi nu. Funcţionar? De ce atâta ură? Ai descoperit America… Toţi murim, e normal.

AUREL: Pentru că toţi mă enervaţi cu mutrele voastre, şi tu mă enervezi, mamă, cu dorinţa asta stupidă de a supravieţui, de-a avea niţică fericire… Şi Gilda, cu tâmpenia ei de-a face copii, să perpetueze specia, Victor cu nebunia lui, tu, toţi! Nimeni, nici Dumnezeu nu înseamnă nimic. Pentru anine. Eu n-am avut tată, alţii au avut. Dar eu ce vină aveam? Ei mergeau cu steaguri la sărbători, eu nu, eu eram privit ca un duşman, ei mergeau la mare în vacanţă, în tabere, eu nu, n-aveam dreptul. Şi-ntr-o vară, când i-am văzut pe colegii şi colegele mele plecând cu un tren la munte, am jurat să mă răzbun: să fac orice, trecând peste orice, ca să ajung mai sus ca ei, şi să-i stăpânesc. Şi acum, când acest gând al meu e împlinit, bucuria vieţii mele, când am ajuns ce-am ajuns, vine chiar el, tata, pentru care am suferit, vine el să-mi strice totul, să mă aducă iar sub ei, un oarecare fără drepturi, fără „munte”, fără „mare”. Dar acum tata e inutil, vreau marea! A întârziat, maşina a pornit şi nu se mai poate opri! Şi-aş dovedi că sunt un neputincios dacă m-aş opri.

MAMA: Deci e adevărat: l-ai călcat…

AUREL: Copil, din cauza lui n-am avut putere, şi-acum, tot din cauza lui s-o pierd?

MAMA: Lumea e multă, ca iarba, nu poţi călca toată iarba… Nu eşti decât o pisică care zgârie şi se zgârie

singură, crezând că scapă din groapa unde s-a aruncat singură...

GILDA: Mamă, lasă-l în pace, nu vezi că iar vrea să-şi bată joc de noi? Vrea să ne prindă în cursă, să vadă ce părere avem despre el... S-a îmbătat, mamă, lasă-l în pace...

ION: Tot ce faci, faci ca un protest, de parcă lumea te-ar fi împiedicat să ajungi un om cinstit... Puteai să ajungi unde-ai ajuns şi «ca om cinstit...

AUREL: N-aş fi putut. De-aş fi fost cinstit, nu m-aş fi însurat cu soru-ta, cu Livia, care nu-mi inspiră nimic... Am luat-o fiindcă taică-tău avea origine bună, era văzut bine, şi luând-o pe ea, nu s-a mai uitat nimeni la originea mea...

GILDA: Ea te-a iubit, nu s-a gândit la asta.

AUREL: M-am gândit eu. Vezi, totul l-am clădit pe calcul, chiar propria mea nefericire, de-a nu-mi iubi soţia, a fost un calcul... Că pot. O treaptă.

GILDA: Ioane, cine ştie ce glumă mai scorneşte iarăşi, hai în sufragerie şi lasă-l, e. Beat.

ION: I-ai înşelat singura ei credinţă, singurul reazem de-a fi fericită... Şi nu ţi-e ruşine să te lauzi? I-ai luat tot ce...

AUREL: Dar voi nu mi-aţi luat mie tot?

ION.: Oare voi?

AUREL: Voi, tu şi prietenii tăi... Totul! Hai, du-te şi pârăşte-mă la partid, dă un telefon la Securitate, spune-le!

ION: Oamenii au treburi mai mari decât să se ocupe de o lepădătură ca tine.

MAMA: Ioane, Aurel e beat, vorbeşte prostii, dar nu-ţi permit să-ţi baţi joc de el.

AUREL: Voi mi-aţi luat tot, orice posibilitate de a fi fericit pe pământ, de a mă lega de ceva pe pământ, în viaţă, care să fie numai al meu. Totul să fie al tuturor, să lupt pentru fericirea tuturor! Şi voi daţi buzna în viaţa mea nechemaţi! De mă cert cu nevasta — hop şi voi cu

sfaturi, zicând că de dragul meu mă ajutaţi: de greşesc la întreprindere, iarăşi mă ajutaţi, de parcă eu aş fi o momâie şi n-aş putea să mă ajut singur. Tot „ajutându-mă”, îmi desfiinţaţi orice fărâmă de personalitate, tot criticându-mă constructiv mă faceţi de râs, nu numai în faţa oamenilor pe care-i conduc, punându-mi la îndoială capacitatea, ci mă batjocoriţi în faţa propriilor mei ochi, mă dezgustaţi de mine, mă striviţi ca pe o muscă. Eu nu pot avea un cămin al meu — mă bombardaţi cu telefoane, cu şedinţe, nu mai am un timp al meu — vi l-am dat vouă! Confort, fericire, nu, că e ceva mic-burghez, nu am nimic, n-am un petec de pământ al meu, un petec, nimic de care să fiu legat pe lumea asta. Căci nu mă pot lega de tot, pământul, de tot colectivul, n-am atâtea inimi. N-am nimic. Şi atunci pe ce să mă sprijin ca să fiu drept?

ION: Pe nimic. Adică pe crimă…

AUREL: Pe niciun fel de iertare „pentru mine nu mai există nimic sfânt, nici prieteni, nici voi, nu iert pe nimeni. Sunt nemilos, da, dar de-aceea merge întreprinderea bine şi sunt lăudat, că nu pun pile, că nu dau nimănui ajutor, că nu iert, că mereu comand. Şi producţia creşte…

ION: Şi oamenii se tem, nu te iubesc.

AUREL: Temându-se, mă respectă: de m-ar iubi, m-ar stânjeni.

MAMA: Le-ai distrus mândria, sufletul, mai rău decât pe Tudor.

ION: Ca un vechil, am auzit, aşa te porţi.

AUREL: Îi plătesc bine.

ION: îi dispreţuieşti şl-i vezi ca pe nişte maşini.

MAMA: Aşa ne vede şi pe noi.

AUREL: De i-aş bate pe umăr şi nu i-aş plăti bine, ar spune că sunt prost, nătăfleţ.

ION: Şi nu ţi-e scârbă să te lauzi că eşti o scârbă?

AUREL: Nu. Singurul meu reazem, pe pământ, e să mă

menţin cu orice preţ! Am răzbit singur şi nu vreau s-ajung călărit... N-am niciun altar căruia să mă închin...

S0N: Decât ţie însuţi...

AUREL: Dacă n-am nimic, nici Dumnezeu, nici "iubire, să n-am nici tată. Să fiu gol total! Gol! Gol!

GILDA: Platon unde-i? Ar putea să vadă cum poate înnebuni cineva la beţie...

OCTAVIA: Să vă spun un viţ; cică era un franţuz, un neamţ şi un ţigan. Toţi se pişorceau pe obraji. Şi vine drăguţu de Dumnezeu şi-i vede. Şi-l întreabă pe franţuz: Bag samă că plângi, mă franţuzule, da' de ce? Păi, zice aista, eu n-am femeie şi vecinul meu are. Nu-i nimic, că ţi-oi da şi ţie una, zice dumnealui din cer, şi franţuzu se opri din plâns. Mulţumit, mă? Mulţumit, zise franţuzu. Şi-i zice dumnealui neamţului: Măi, şvabule, sau sas ce eşti, de ce dai apă la şoareci? Cum să nu dau zice aista, că vecinu meu are motor cu patru roate şi eu n-am. Nu-i bai, zice Dumnezeu drăguţu, că ţi-oi da şi ţie automobil. Mulţumit?. Mulţam fain, zice neamţu, şi nu mai plânse. Şi-i zice ţiganului: Tu de ce plângi, baragladină? Baciule, răspunse ţiganul, plâng că vecinul meu are o oaie cu lapte. Nu-i nimic, ţi-oi da şi ţie oaie. Eşti mulţumit? Nu, ţucu-te-aş, zise ţiganul. Dar ce vrei? Mai bine să-i moară lui oaia, zise ţiganul.

VETURIA: Şi care-i viţu?

OCTAVIA: Mai departe nu ştiu, c-am uitat.

AUREL: Morala asta e: c-ai uitat morala.

VICTOR: Ţiganul e nemaipomenit.

AUREL: Nu e el de vină. Dumnezeu! Lumea! Timpul! Dracu! Dumnezeu dă şi muieri oamenilor, şi maşini...

MAMA: Dar prostia nu ţi-o dă nimeni. *(Iese.)*

AUREL: Mă plictisiţi cu toţii. Nu l-am călcat cu maşina... Dar oare nu se nasc părinţii ca noi să-l ucidem? Pe umerii lor ne ridicăm, şi când suntem sus şi ne plictisim, îi ducem la cimitir. Moartea lor nu e moarte, e plictiseala noastră, lehamitea noastră faţă de ei. Atunci

mor ei, când simt că-şi plictisesc odraslele, mor de silă, nu de bătrâneţe... Bătrâneţe nici nu există...

GILDA: Tu de-asta n-ai copii. Ca să trăieşti veşnic. Nu iubeşti pe nimeni, nici părinţii, nici fraţii, nici propriii tăi copii, pe care-i duci în carnea ta şi în somnul tău, îi porţi şi-i auzi cum vor să se nască. Şi nu treci noaptea în patul soţiei, să nu se nască ei...

AUREL: Nu pot să fac copii cu o cretină... Priviţi-o pe mă-sa, e dilie, îl visează pe Pelé...

ION: Vrei să divorţezi de sora mea? Divorţează, dar n-o umili în faţa noastră... Căci nici pe ea n-o umileşti, şi nici pe mine... Pe tine te umileşti! Căci sora mea este nevasta ta. Şi o soţie e mai mult decât o soră. Noi ne-am născut doar din acelaşi sânge. Voi, din sângele vostru împreunat puteţi da viaţă... Puteţi crea o lume! Ori tu nu vrei să creezi nimic. Aici eşti meschin. Viaţa e acest drum al sângelui, din om în om, din tată în fiu, şi tu curmi acest drum, de-aceea eşti ucigaş, de două ori ucigaş: o dată că n-ai copii, apoi că-ţi distrugi tatăl.

AUREL: Şi înainte de-a veni dânsul aici m-ai făcut criminal. Şi toată lumea a văzut c-ai minţit! Şi nimeni n-a scos o vorbă, cât el a stat aici, că m-ai calomniat. Acuma, reîncepi. Te repeţi, dragul meu.

ION: Nu mă-nţelegi. Nu pentru asta te acuz, că l-ai omorât. Asta e treaba justiţiei. Eu te învinuiesc pentru că de această moarte nu te consideri responsabil. Crezi c-aşa trebuia făcut, de tine sau de altcineva. Şi crezi că nu din vina ta s-a făcut, ci a altora. De s-a ajuns aici nu te consideri responsabil. Dumnezeu e de vină, timpul, lumea. Dai vina pe Dumnezeu, pe lume, ca să te poţi spăla pe mâini şi să te simţi împăcat şi curat, nevinovat...; Aici eşti odios! *(Mama revine.)*

OCTAVIA: Mi-am amintit.

VETURIA: Ce?

OCTAVIA: Am uitat.

VETURIA: A! Mi-am amintit.

OCTAVIA: Ce?

AUREL: Ai uitat! Poftim de cine trebuie eu să mă simt responsabil…

VETURIA: Dar ştiu ce mi-am amintit, ştiu ce. Vreau să spun.

AUREL: Ce?

VETURIA: De domnu Dragoş. S-a dus la spital şi doctorul i-a spus: Ar trebui să te mai speli din când în când. Şi Dragoş: Mă spăl în fiecare zi. Şi doctorul: Atunci trebuie să mai schimbi din când în când apa.

AUREL: Poftim! Urăsc maşinăria asta care ştie ce vrea, dar o slujesc cu ură, ca s-o distrug. Slujind-o, eu o distrug cel mai bine, căci o cunosc.

MAMA: Chiar prost nu te credeam, Aurele, dar dacă gândeşti aşa, eşti tare naiv… Uită-te în oglindă! Cine se teme de tine? Vai, bietul de tine, nu trebuia atâta teorie ca să ne arăţi c-ai fost laş şi l-ai călcat pe Tudor…

GILDA: Nu l-a omorât, mamă…

MAMA: L-a călcat fără milă, şi l-a dus, aşa cum a spus, la marginea oraşului şi l-a lăsat în zăpadă… Şi când a văzut că eu nu vreau să tac, a minţit că nu l-a călcat, ca să câştige timp, ca Tudor să moară sigur, îngheţat, chiar de nu murise călcat… Şi să facă inutilă orice cercetare, să fie totul prea târziu… Şi văzând faptul împlinit, să-l iert… Şi să uit. Nu, Aurele, chiar dacă Tudor e mort, eu nu sunt pisică…

GILDA *(lui Aurel)*: E adevărat, l-ai călcat, e mort?

AUREL: Da, e mort.

GILDA: Victore, îl auzi?

VICTOR: Da. Dar ce pot eu să fac? Cel mult pot să scriu o piesă despre noaptea aceasta, dacă vrei, deşi n-are nicio importanţă piesa… Dar mai mult nu pot să fac, decât să-mi spun părerea… Dar eu nu sunt instituţie juridică… Şi nici n-o să mă duc la miliţie… Inutil: nimic nu se rezolvă, materia se conservă… Şi adevărul întotdeauna vine mai târziu… Nu, nimic nu se rezolvă,

Gilda…

MAMA: Pe cine am crescut, Doamne, pe cine am iubit… *(Intră Veturia, Octavia, Livia. Mama se îmbracă)*

OCTAVIA: Am tras un pui de somn şi-am visat c-am mâncat ciuperci bolunzele…

VETURIA: Aşa-i la petreceri, bei prea mult, mănânci prea mult, ţi se încarcă stomacu şi ţi se întunecă mintea, aşa-mi spunea Costaiche de când ne-am cunoscut…

OCTAVIA: Parcă numai eu am băut? Toţi aţi băut! Eu l-am visat şi pe Tudor… Şi pe Elizeu, am visat şi dovleac copt, şi Dunăre tulbure, şi ceas cu cuc l

AUREL *(Mamei)*: Unde vrei să te duci?

MAMA: Lasă-mă…

ION: Vin şi eu cu dumneata…

AUREL *(pieptănându-se)*: Aş vrea să dansez cu pisica! Ea e singura trează dintre voi! *(Ia sacoşa în braţe.)*

GILDA: Mica ta fericire, mica ta proprietate de fericire. Liniştea! Tăcerea noastră!

AUREL: Cu ce drept mă condamni? *(Lui Ion.)* Spune! Cine te obligă?

ION: Nimeni. Nu mă tem c-o să pot fi obligat de cineva să spun ce ştiu, dar nu pot ascunde faţă de mine ice ştiu. De ascund, nu mai sunt eu, sunt o pisică!…

AUREL *(răstoarnă sacoşa)*; Poftim!… *(Nu cade nimic.)* Nu e nicio pisică… Nu se ascunde nimic aici, şi nici pisica, nefiind, nu-şi ascunde murdăria… Nu există pisica! Şi n-am omorât-o eu! Nici n-a existat! O să mă învinuiţi c-am omorât şi pisica.

GILDA: Nu, doar pentru c-ai omorât un om.

ION: Ai omorât mai mult decât un om, ţi-ai omorât tatăl. Tatăl este mai mult decât un om, este o parte din tine. Te-ai îndepărtat de el, ai fugit de el ca de un străin, lovindu-l cu maşina, indiferent, mai rău ca un necunoscut… Dar şi pentru moartea asta te-aş ierta, dac-ai înţelege-o! Dar tu n-ai frână, eşti un ins fără scrupule, şi ca să-ţi atingi un scop te rupi de orice. De-

ai înţelege crima, te-aş ierta, ea ar fi un accident... O neglijenţă, sau un moment de demenţă, când omul îşi pierde orice control.. Un moment! Dar la tine nu-i vorba de un accident de maşină, fiindcă şi de nu l-ai lovit cu maşina, tu tot l-ai ucis. Căci nu înţelegi, şi cine nu înţelege ce-a făcut sau ce n-a făcut e un criminal posibil. Tu l-ai ucis ca totul să rămână pe loc, lumea să nu se schimbe, totul să fie fix, mort. Ceea ce este absurd, căci viitorul există.

AUREL: Dar dacă totul a fost un vis? Acuma e spre dimineaţă... Dac-aţi băut prea mult? *(Se aude apa la toaletă.)* Cine e acolo?

OCTAVIA: Poate necuratul. Că şi pe el l-am visat.

GILDA: Poate e sufletul lui Elizeu.

OCTAVIA: Dar sufletul poate să tragă apa?

VICTOR: O fi vreo defecţiune la rezervorul cu apă. *(Deschide uşa la toaletă.)* Elizeu nu e aici!

AUREL: Vedeţi, a fost un vis! *(Lui Ion.)* De ce vrei tu să pleci?

ION: De ce vrei tu să scapi, n-o să scapi: morţii revin mereu, cu tot trecutul lor, şi ei trăiesc, şi dacă ne-am face că nu-i. Cunoaştem ar însemna că nu vrem să ne cunoaştem nici pe noi.

AUREL *(râzând*): Ştiu de ce-l aperi, ştiu de ce te-a pupat când a plecat: e tatăl tău! Când socru-meu Costaiche era plecat la puşcărie, înainte de război, atunci ai apărut tu... Uită-te în buletin şi întreab-o şi pe mama... E o ipoteză destul de hazoasă!...

ION: Chiar de-ar fi aşa, şi chiar de n-ar fi, asta nu-mi schimbă părerea despre tine...

AUREL: Dar trezeşte-te, omule! N-a fost nimeni aici, nici el, nici Elizeu... Priveşte, Elizeu nu există!

OCTAVIA: O fi făcut picioare...

GILDA: Cât am fost noi dincolo, l-o fi luat Platon şi l-o fi dus la morgă.

AUREL: Chiar de-i aşa, tot avea simptome de nebun, dacă

s-a sinucis ca un nebun... N-o să ne mai întrebe nimeni... Platon unde e?

OCTAVIA: Sforăie dincolo. Cred că acuma visează şi el ceasul cu cuc.

AUREL: S-au mai pilit oamenii, am mai dormit, şi-acuma toţi sunt cu mintea tulbure. *(Intră Platon.)* Ei, ce-ai visat?

PLATON: Multe, l-am visat şi pe Elizeu...

OCTAVIA: Dunăre n-ai visat?

PLATON: Am visat Dunăre mare, dovleac copt şi ceas cu cuc.

AUREL: Mamă, trezeşte-te! Ioane, lasă prostiile! Hei, Livio, adă paharele şi vinul! *(Livia aduce paharele şi Aurel le umple cu vin.)* Să ne dregem!

MAMA: De-acuma ştiu ce-am să fac...

AUREL: Ce-ai să faci? O să spui că s-a întâmplat ceva care de fapt nici nu s-a întâmplat? S-a întâmplat doar În închipuirea ta, a noastră…

MAMA: Nu se poate ascunde nimic… Nu trebuie.

AUREL: Nu-i nimic de ascuns.

OCTAVIA: Vreţi să ne jucăm de-a ascunselea?

AUREL: Dacă spui, e ca şi cum te-ai sinucide. Ne pierzi pe toţi.

ION De ce-o şantajezi?

MAMA: Ţi-ar conveni să mor şi eu? Ca totul să fie tăcere… în casa asta să fie plin de morminte, un cimitir.

OCTAVIA: Eu mă fac prima baba-oarba…

VETURIA: Şi eu tot prima… Să fie două deodată… *(Se leagă la ochi.)*

AUREL: N-a fost nimic… Un vis urât, un coşmar.

LIVIA: Poftim paharele, beţi.

GILDA: Tu nu bei?

LIVIA: Eu nu beau niciodată.

GILDA: Tu nu bei, tu nu vorbeşti, tu nu trăieşti niciodată.

LIVIA *(surâzând)*: M-am obişnuit…

OCTAVIA: Unde eşti, Chimiţă?

VETURIA: Aici, aici…

MAMA: Da, e foarte, foarte clar…

PLATON: Vise, nebunie, toată lumea e nebună, şi trează, şi în vis… De ce ţi-e frică nu scapi. Nebunia…

GILDA: Tu eşti singurul nebun de-aici…

PLATON: Da, dacă asta îţi face ţie plăcere… *(Cu un pahar plin în mână, merge la telefon, face un număr şi vorbeşte încet.)* Alo… Poarta? Garda?! Aveţi grijă… Da, veniţi, aici avem o droaie de nebuni… Luaţi-i…

AUREL: La mulţi ani!

PLATON: Să bem tot paharul! *(îl bea.)* Aşa, dar sa ştiţi că asta a fost numai proba, adevărul de-abia de-acum o să se arate. *(Sună soneria.)* Poftim! A sosit şi Moş Gerilă! Să bem, căci întotdeauna trecutul e schimbător, numai viitorul e fix! *(Bea alt pahar. Soneria continuă.)*

OCTAVIA: Vezi să nu te faci fix turtă! *(Pe uşă intră Tudor, urmat de Mutu. Mutul merge alături de el, parcă sprijinindu-se unul de altul. Stupoare.)*
VETURIA: Unde eşti, Chimiţă?
OCTAVIA: Aici, aici…
TUDOR: Bună seara…

---- CORTINA ----